

WESTNIK

NOTICIERO

2

7.

1

3

0.

27. - 30. 5. 1945

1

9

7

5

S N V

4-6

1975

XXVI

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4153, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4153. Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans. Ovitek: arh. Jure Vombergar

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.211.703 — 11-9-73

VSE LETOŠNJE SPOMINSKE PROSLAVE NAJ NAS NAJDEJO
ZDRUZENE IN POVEZANE TER TRDNO ODLOČENE, DA NA-
DALJUJEMO BOJ ZA OSVOBODITEV SLOVENSKE DOMOVI-
NE, KI SE NI KONČAN. ODSTRANIMO VSE MEDSEBOJNE
NESPORAZUME TER SODELUJMO SLOŽNO V TEM SVETEM
BOJU.

Naročnina za leto 1975: za Argentino 50.00 pesov; za Južno Ameriko tri dolarje; za ZDA, Kanado in Evropo pet dolarjev. Za letalsko dostavljanje doplačati 4 dolarje.

Soborcem in naročnikom v Argentini: članarino in naročnino lahko poravnate v Dušnopastirski pisarni.

VESTNIK-NOTICIERO

XXVI — 1-3 — 5, 2, 1975

Hace treinta años

Han pasado treinta años desde los trágicos días en que el pueblo esloveno se vió sacudido hasta sus cimientos por una de las mayores tragedias acaecidas en toda su historia de 1400 años. Hace treinta años, en el mes de mayo, miles y miles de eslovenos debieron abandonar su hogar y su patria para escapar de las garras comunistas y así preservar su vida y su libertad. En ese entonces, tuvo que abandonar su patria también el ejército esloveno, que durante tanto tiempo defendió a su pueblo y resistió valerosamente al avance comunista, pidiendo asilo a Gran Bretaña. Eran 12.000 los hombres que formaban ese ejército y que fueron vilmente traicionados y entregados en manos de los comunistas, quienes los asesinaron impunemente. Para un pueblo de solamente dos millones de habitantes, la matanza de 12.000 hombres y jóvenes constituye una tremenda e irreparable pérdida.

Pero inexplicablemente ha caído un manto de silencio sobre esta tragedia. El mundo libre y democrático no habla ni escribe sobre éstos hechos. Por un lado, porque se siente responsable de este crimen, por otra parte, porque los infiltrados comunistas en todos los medios mundiales de difusión evitan que este tipo de noticias llegue a difundirse.

Si el mundo occidental persiste en esta actitud de indiferencia e insensibilidad ante el peligro del comunismo, muchas otras tragedias se sumarán a las ocurridas al pueblo esloveno — y ahora también al pueblo survietnamita.

Ob tridesetletnici

Spet so tu majski in junijski dnevi, dnevi, v katerih je slovensko ljudstvo množično odhajalo iz domovine, dnevi, v katerih so zavezniki v svoji slepoti vrnili komunističnim krvnikom dvanajst tisoč domobrancev, četnikov in civilistov, ki so našli svoj konec v kraških jamah in teharskih jarkih. Trideset let je od tistih majskih in junijskih dni in zavoljo tega je letošnji Spominski dan še posebno presijan od spominov, ki nas vežejo na tiste, ki so tedaj po hudem trpljenju končali svojo zemeljsko pot. Vendar ne sme biti dan zagrenjenega zdihovanja. Letošnji Spominski dan mora biti še posebno slovesen mimohod vseh tistih tisočev vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in vseh onih, ki se niso bali nositi svojega krščanskega prepričanja in prave domovinske ljubezni niti takrat, ko je veljalo za to umreti. Slovenski Spominski dan je mogočen simbol duha, je silen bučec veter, ki mora vsako leto skozi vso slovensko skupnost po svetu, da razžene izmed nas otopelost, da očisti slovensko nebo oblakov dvomov, malodušnosti, mlačnosti in brezdelavnega zatišja. To je pravi Slovenski Spominski dan, dan, ki dviga glave, ki prinaša novo voljo, nov pogum, novo trdnost in novo upanje.

V tridesetih letih smo gledali na našo bridko preteklost in žrtve vseh mogočih vidikov. V prvih letih je govorila zvečina le bolečina in žalost, nato so prišle skrbi in tegobe taboriščnih let, vprašanja, zakaj ravno mi — nato so prišla obdobja, ko se nam je zdelo, da vemo več kot kdajkoli in smo skoraj pozabili, da je veliko lažje risati zgodovino za nazaj kakor pa ob danem času iz dneva v dan ustvarjati in živeti. Še vedno ne znamo gledati dogodkov z večnostnega stališča, še vedno ostajamo le v času in samo iz njega projiciramo zgube in dobičke. Pozabljamo, da čas sam ni dokončen sodnik. Če se ne bomo navadili k pelinu ozkega časa dodati tudi sladkosti brezmejne večnosti, bomo ostali zaprti v svojo grenkobo in ta grenkoba bo hromila vse naše delo za bodočnost.

Skoraj vsi, ki smo preživeli revolucijo, smo pričeli zoreti za večnost, kakor so v letih groze zdrknili vanjo tisoči naših bratov in sestra. Če smo si odkriti in če smo kristjani, to je čas, ki je najbolj mogočen čeprav najbolj tih. Čudno lahko dozore trave in rože, drevesa in klasje, čudno težko pa dozori duh. Majejo ga vetrovi upornosti, ponosa, trme, osebna gledanja, osebne užaljenosti, determinirana in predestinirana mnenja. V tej svoji upornosti postavljamo v kot bistvo in srčiko Spominskega dneva in štejemo le žrtve in trpljenje v preteklosti.

Bistvo in srčika slovenskega Spominskega dneva pa je v tistem du-

hovnem bogastvu, ki se je sprostilo v hipu, ko je toliko tisočev naših bratov v mukah odšlo s tega sveta. To sproščeno bogastvo duha je postalo last naroda, se je razlilo čez vse naše delovanje, to sproščeno duhovno bogastvo je dejansko tisti temelj, na katerem stoji in raste naše emigrantsko življenje. Naša emigracija niso samo tisoči v Argentini, v Ameriki, v Kanadi, v Avstraliji in Evropi. Najlepši njen del so naši mrtvi, zakaj od svojega duhovnega bogastva niso ničesar pridržali. Vse so dali nam, vse njihovo imamo, posvečeno in blagoslovljeno. Vsi, ki so odšli od nas v letu strahot, vsi vrnjeni tisoči, vsi, ki so jim zlomili življenje po prisilnih taboriščih in ječah, ki so jih kot talce končali ob koleh ali ob krvavi rihti rdečih ljudskih sodišč, vsi ti so želeli isto kakor mi: živeti svobodno, izpovedovati svojo vero kjerkoli in kadarkoli, ljubiti svojo domovino in svoj dom. Zavoljo tega so z nami ostali, njih duh je romal z nami skozi taborišča in čez ocean in je zdaj v vseh slovenskih domovih in v vseh slovenskih hišah.

Prepričan sem in trdno verujem, da je prav to nabrano in nagrmađeno duhovno bogastvo tisto, ki daje slovenskemu narodu silo, da se prebija skoz duhovno puščavo, ki jo je ustvaril komunizem. Brez tega bogastva bi on pritisku, ki ga doma izvajajo režimski valpti, razpadlo že marsikaj, kar danes še stoji in živi.

Zgodovina ohranja in restavrira dogodke, vojaške zmage in poraze, rojevanje državnih tvorb, njih rast in njihov razpad, plivkanje gibanj in struj -- nikdar pa ne more prinesiti pred naše oči tistega notranjega duhovnega bogastva posameznikov, ki je bilo dejansko tih pa mogočen vzvod za toliko sprememb.

Prav Spominski dnevi nam odkrivajo, da so stebri vsake zgodovine vendarle duhovni, da je za veletokom dogodkov nekje mal izvir, ki priteče iz osrčja duhovnega sveta.

Posebno letos bi moral biti Spominski dan za vso emigracijo visok svetilnik, ki svojo svetlobo siplje v lepih in mirnih nočeh prav tako kakor v nevarnih in viharnih. Zavest, da ta luč vedno sveti, vedno z isto močjo, vedno na istem kraju bi morala vsakega emigranta navajati z dobrim občutjem, da ne more zaiti, da se ne more oddaljiti od prave smeri, če sam nalašč noče. Luč v svetilniku je utrip tisočernih duš, ki spremljajo naše življenje in dokler bomo gledali vanjo ne bomo pozabili preteklosti in tudi nikoli izgubili upanja za bodočnost.

Tridesetletnica našega begunstva, tridesetletnica Vetrinja in tisočernih žrtev in tridesetletnica novega življenja, ki smo ga prižgali domala na vseh kontinentih sveta.

Glasno in jasno povejmo: Znamo odpuščati, toda ne pozabljam o žrtev in krivic. Ne prodajamo svojega duha in njegovih vrednot ne za hvalo ne za vabljenje, ostajamo slovenski svobodnjaki, ki znamo poklekniti pred Bo-

g.m, se odkrivamo Resnici, verujemo v Ljubezen in upamo v Pravico. In to je, kar more osvoboditi posameznike in narode.

V zarji Resnice, Ljubezni in Pravice so vsi naši mrtvi mogočni stebri na katerih bo nekoč počival lep in svoboden slovenski svet.

Tine Debeljak

Ob pozabljeni tridesetletnici smrti Marijana Kremžarja

(Nadaljevanje in konec)

Na Gorenjskem je opravljal dušebrižniško delo od maja 1941. leta do pomladi 1942, ko je spoznal, da tam ne bo mogel opravljati več svojega apostolata. Preveč so ga iskali že Nemci, in partizanstvo mu je postajalo še nevarnejše. Tedaj se je odprla pot za apostolat v Srbiji, kamor so Nemci pragnili toliko Slovencev s štajerskega in z Gorenjske in so jih Srbi res lepo sprejeli. Toda imeli so še toliko potreb gmotnega in duhovnega značaja. Predvsem so potrebovali katoliške duhovne oskrbe med pravoslavnim okoljem ter pismenih zvez z domačimi, pa toliko prošenj in težav. Takrat so hodili v Srbijo med slovenske begunce predvsem salezijanci tako dr. Blatnik, dr. Cigan in dr. Mihelič, na njihovo pot je stopil tudi Kremžar. Nudila se mu je edinstvena priložnost za pot v Srbijo: gdč. Špatova, oseba od rojstva vsa pohabljena, s polomljenimi nogami, je dobila od Mednarodnega rdečega križa v švici nalog in od italijanskih in nemških okupatorjev dovoljenje, da sme vzdrževati zvezo med Slovenci v Ljubljanski pokrajini in onimi v Srbiji, jim prinašati najpotrebnejše stvari, da se jim omili beda. Ta je napolnila vedno velik zaboj teh potrebščin, rjuh, čevljev itd., zaboj katerega obseg je bil omejen in določen; toda ponavadi je italijanski okupator spregledal tudi drug zaboj. Ker pa pri svoji telesni betežnosti ni mogla skrbeti za dva zaboja in ju spravljati v Srbijo, je potrebovala spremljevalca. In za tega spremljevalca se je ponudil Kremžar in dobil dovoljenje. Tako se mu je odprla pot med slovenske izgnance, da jim ponudi socialno in duhovno pomoč. Ko so ga spraševali, zakaj se tako trudi, da vlači zaboje v Srbijo, ko bi prišel kot duhovnik tudi morda sicer brez tega napora tja, je rekel, da hoče prav z dobrodelnostjo odpreti „pot do njih src.“ To se je učil že v trnovski „Sibiriji.“ Ko se je vrnil s prve take misijske poti, je vedel povedati mnogo o revščini teh beguncev, o pomanjkanju, in duhovni bedi, o njih domotožju in želji, vrniti se k sorodnikom vsaj v Ljubljansko pokrajino, kamor so tedaj italijanski okupatorji dovoljevali. Ne-

šteto prošelj je prinašal Kremžar iz Srbije, potrebnih dokumentov ter pisem, ki so bila tedaj tako onim tam kakor nam tukaj v tolažbo. Jaz sem imel tam sestro z družino, pa vem, kakšne usluge nam je prav Kremžar delal s svojimi obiski. Pisatelj dr. Lojze Remec, ptujski župan, mi je pisal za rjuhe in čevlje: po Kremžarju sem mu jih poslal in ganljivo se mi je zahvaljeval za pomoč. Kremžar je imel za središče svojega „misijona“ predvsem Kruševac in okolje. Tam je prehodil peš vse vasi, v katerih so bili Slovenci, jim maševal, jih spovedoval obhajal, tolažbo delil in dobrote. Hodil je peš, pet okrajnih glavarstev je prehodil vsak mesec, skrbno pazeč na denar, ki ga je dobil od svojcev za begunce, da jim ga izroči. „Z zavoji obložen je potoval ure in ure, da je prišel do slednje slovenske begunske družine,“ piše o njem člankar v brošuri pobitih duhovnikov „Kri mučencev.“ Ko je vse oddal in vse obiskal, je obtežen z ustnimi naročili in pismi krenil nazaj v Ljubljano, da sporoči svojcem želje in potrebe beguncev. In začelo se je zbiranje tega blaga, ki so ga od vseh strani začeli nositi v trnovsko župnišče, kjer so ga urejali in previjali njegovi krožki deklet in fantov, ki so mu stali vedno na razpolago.

Tako misijonsko delo za naše izseljence seveda ni bilo všeč tistim, ki so si želeli „še slabše“, ker bi bilo zanje „boljše“, to je komunistom. Ti so že pozimi v l. 1942 napravili na kaplana Kremžarja atentat v trnovskem župnišču: napadalec je vdrl v sobo in hotel ustreliti iz revolverja, toda Kremžar se je zaletel vanj, da je padel mu izbil revolver in se je krogla zataknila v tla in napadalec je zbežal. Začeli so se že napadi OF. Brat France je že odšel v štajerski bataljon.

Kremžar je po vsaki vrnitvi iz Srbije pisal dnevnik svojih doživljajev. Njegov brat dr. Marko priča, da ga je doma prebiral: z lepo pisavo je bil pisan na črtastem papirju; toda dnevnik je ostal nekje doma. Škoda, bil bi lep dokument njegovih „apostolskih dejanj“ v Srbiji kot že prej na Gorjanskem.

Tudi pot v Srbijo je postajala nevarna. Ko se je menda drugič vozil tja, je zaradi sabotaže iztiril vlak in nastala je velika nesreča. Mnogo mrtvih. Kremžar je videl „toliko mrtvih kot še nikoli.“ Tudi on je bil ranjen na komolcu, toda rešil se je in rešil tudi zaboje. Tudi v Srbiji ni šlo lahko. Ozemlje so že križale razne oborožene skupine vseh vrst „ilegalcev“. Prišel je v zapore, pa se zopet rešil. Brat priča, da je rekel: „Srbsko ječo je prav lahko odpreti: vtakneš glavnik v luknjo, odpahneš zapah in greš na sprehod po zaporih...“ Svarili so Kremžarja, naj ne hodi. Toda on je odgovarjal da mora, da je ljudem obljubil in da ga bodo čakali. Ko so mu predstavljali nevarnost za življenje, je rekel: „Ne bojim se, da bi me ubili, bojim se, da bi me zaklali.“ Ko se je zadnjikrat odpravljal z zaboji, je šel tja že v veliki slutnji, da se ne bo vrnil. Gospa Andrejakova, takrat šturmovca Joža, ki je pripravljala v njegovem krožku vse potrebno za pot, mi je pravila, da se je poslovil od njih, kot da se nikdar več ne vrne. Pospra-

vil je vse svoje vrednosti in jih razdelil med nas: „Če se ne vrnem, naj bo vaše. Če se pa vrnem, mi boste vrnil, in jaz bom poskrbel za imitacijo in jo vam dal.“ „Meni je dal lepo uro, ki sem jo prinesla celo s sabo v Argentino, in jo seveda potem vrnila njegovemu očetu,“ mi je rekla. Brat dr. Marko mi pripoveduje, kako se je poslavljajal od družine, od staršev in bratov, da je imel vtis, da ga res ne bo nikdar več videl.

Ko je prišel 1. marca 1943 v Srbijo, je tam še govoril z znanci, katerim pa je rekel, da ne bo več prišel v Srbijo, ker bi tako nekateri doma mislili, da se boji nevarnosti v domovini in se zato umika sem... To je zadnje sporočilo o njem.

Kaj se je potem zgodilo, dolgo časa v Sloveniji niso vedeli. Ni se več javil. Za njim je izginila sled. Toda še vedno so sorodniki gojili upanje, da se bo nekoč pojavil živ iz bogvekakšnih zaporov in po kakšnih avanturah. A ni ga hotelo biti. Ko so v Ljubljani nato pomladi 1944 izdali brošuro pobitih duhovnikov „Kri mučencev“, so vključili v njih seznam tudi Marijana Kremžarja. Tako je tudi Slovenec šele 21. julija 1944 — po več kot enim letu — prinesel nekrolog o njem in spomine nanj. Ni pa v Slovencu nič pisano, kakšne smrti je umrl. O tem je prinesla prva poročila šele omenjena brošura na str. 42-44. Pisec ni podpisan. Da pa je podatke o smrti poslal iz Srbije tedaj tam službujoči župnik v Nišu in prejšnji škofijski vikar v Skopju č. g. Viktor Zakrajšek sklepam iz tega, ker je na prošnjo očeta Fr. Kremžarja, tedaj že isti monsignor, živeč v Krki na Dr. lenjskem poslal obširnejši opis vsega, kar ve o njegovem zadnjem bivanju datirano 30. 1. 1950. In to se precej krije s tem, kar je bilo objavljeno v omenjeni knjigi že l. 1944, le da je natančnejše in obširnejše. Zato priobčujem to novejšo Zakrajškovo pričevanje, ki je zdaj prvič objavljeno:

„Kaplan Marijan Kremžar je po prihodu v Srbijo prevzel dušno pastirstvo med slovenskimi izgnanci v Kruševcu in tamkajšnji okolici. O njegovem uspešnem delovanju ne bom govoril. Povsod si je pridobil srca vseh izgnancev, le v Ribarski Banji je naletel na težave. Tam je bilo nekaj Slovencev — med njimi zlasti neka Deklevova družina — ki so mu vedno nagajali in ga tožili srbskim oblastem. Na poti jim je bil kot duhovnik. Tudi druge verne Slovence tam so oni terorizirali.

Ko se je Marijan — po božiču 1942 — 1. februarja 1943 vrnil v Srbijo iz Slovenije, je napravil načrt za obisk vseh krajev v svojem delokrogu, kjer so bili izgnanci. Vse je prej pismeno obvestil. Tudi v Ribarsko Banjo je sporočil, da pride tja 8. marca zvečer (v knjigi Mučenci... ima datum 9. marca). Nosil je s seboj tudi več denarja in nekaj paketov za begunce, kar so jim po njem iz Ljubljane poslali svojci. Opoldne usodnega dne je bil v vasi Slijegovac, ki je kaki dve uri oddaljena od Ribarske Banje. Tu so ga naši ljudje svarili naj nikar ne hodi naprej, ker je njegovo življenje v nevarnosti. Ni se dal pregovoriti in odšel je z izjavo: „Pisal sem, da pridem in čakajo me. Moram iti.“

Že proti večeru se je ustavil v vasi Ribare, kakih 20 minut pred Banjo. Tu se je morda zadržal pri slovenski družini, ki je bila tam naseljena. Nato je mirno odšel proti Ribarski Banji.

V Banji so ga čakali nekateri Slovenci v tamkajšnjem gostilniškem prostoru. Pri drugi mizi je sedela skupina domačinov-četnikov in pila. Naenkrat stopi v sobo manjši fant in enemu domačinu nekaj na tiho pove. Cela skupina je takoj vstala, ostalo pijačo izročila Slovencem in odšla. Marijana pa tisti večer Slovenci niso dočakali. Ko je stopal proti Banji, so stopili pred njega neznanci — najbrže oni iz gostilne — in ga povabili, naj gre z njimi. Vodili so ga s seboj — ni se upiral — mimo dveh vasi, a naprej je izginila sled. Govorilo se je med ljudmi, da so ga v gozdu ubili — zaklali, pobrali njegove stvari in ga zakopali. Ljudje so vedeli povedati, da so videli pozneje, kdo nosi njegovo obleko in kdo njegove čevlje, a kaj bolj določenega ni hotel in si ni upal nihče povedati. Tudi ko je podpisani (t. i. Zakrajšek) po osvoboditvi uradno poizvedoval, ni mogel niti toliko izvedeti, kolikor je tu navedenega.

Kar sem tu navedel, sem izvedel v Slijegovcu, kjer sem se pozneje mudil, in pa od dveh Slovencev, ki sta bila takrat v Ribarski Banji. To je predvsem učitelj Beloglavec, tam nekje od Ptuja, in pa neki Stanko, ki pa je že mrtev. Če je imenovani učitelj Beloglavec še živ, — meni se ne javlja, pozneje pa je bil med izgnanci v Požarevcu, ko so jih iz Ribarske Banje izselili in se je pozneje gotovo vrnil v Ptuj — bi morda sedaj kaj več povedal, kot je pa meni takrat, ko je pač zelo previdno govoril. Iz vsega, kar sem mogel dognati, je skoraj gotovo, da so bili nekateri Slovenci krivi njegove smrti. Iz sovraštva do Cerkve in duhovnika. Umor sam pa je menda izvršil Rašinski odred Mihajlovičevih četnikov, po drugi gotovo bolj verjetni verziji pa neki odred bivših četnikov Koste Pečanca, ki se je sam pridružil Draži Mihajloviću, a njegovi ljudje mu niso vsi sledili in so nekateri odredi na svojo roko hajdukovali, drugi pa se pridružili Nediću, tretji pa spet partizanom. V skupini, ki še ni bila opredeljena in ki je Marijana ubila, so bili baje brata Babić iz Kruševca, neki Mandić iz Niša in neki Stanić iz Beograda. Delo je izvršil Babić mlajši. Teh tu navedenih podatkov pa nisem mogel do konca preveriti. Največ bi vedel povedati pač Beloglavec. Od omenjene četvorice pa menda ni ostal nobeden živ.

Kaj točnejšega bo težko izvedeti. Da bi človek šel za kakšen mesec v Ribarsko Banjo na zdravljenje, pa bi se tam sprehajal po okolici in se spustil v razgovor z ljudmi, bi morda slučajno ujel še kakšno podrobnost.

Temu sporočilu prilagam njegov testament, ki je bil napisan en mesec dni pred njegovo smrtjo. Iz njega vidim, da je imel namen, pridružiti se četnikom in preko njih priti v emigracijo, a je revež padel v roke navadnim razbojnikom oziroma srbskim fanatikom.“ — Krka 30. 1. 1950. Msgr. Viktor Zakrajšek, takrat dekan v Nišu.

Njegov testament, napisan v Kruševcu 7. 1. 1943 se glasi:

„Za primer, da se ne vrnem, odrejam sledeče:

1. Če se ne bi mogel vrniti na svoje službeno mesto in bi to tudi sporočil, ali bi bilo iz okoliščin jasno, da me ne bo, pripada moja zasebna imovina (obleke in drugo) duhovniku, ki pride mesto mene. Če ne pride, naj se razdeli najpotrebnejšim našim pregnancem, zlasti onim, ki so po vaseh. Cerkvene stvari naj se vrnejo v Paraččin in Niš, odkoder so.

2. Če se mi kaj zgodi in umrem, naj se ravna enako. Če bo kaj mojega denarja pri dr. Jenku v Beogradu, ga dobi Bratuž Marij. Kar je papirjev v mami, naj se po možnosti spravijo in po komu izroče mojim staršem.

3. Stvari, ki so ostale od pošiljk iz likvidacije Smodejeve pisarne, naj razdeli gospa Weiss kakor ve in zna, če ne bo ne mene in dalj časa tudi ne drugega duhovnika.

Kruševac 7. 1. 43

Marijan Kremžar, kaplan

Stanovanje je plačano do 15. II. 43.

Še danes se ne ve, kje je njegov grob, niti katera frakcija četnikov ga je pravzaprav ubila. Njegova smrt je zavila slovenske begunce v Srbiji v veliko žalost, toda „le nekaj jih je bilo, ki so se ob tej žalostni novici čudno vedli, ker jih je težila vest.“ Ta pripomba v Kri mučencev... izdaja na sum, ki se je takoj pojavil, da bila ta smrt delo — slovenskih njegovih nasprotnikov, ki so propagirali vstopanje Slovencev-beguncev v — pravoslavje, pač največ iz protesta proti hrvaškemu ustaškemu katolištvu, pa jih je Kremžar s svojim misijonskim apostolatom oviral pri njih propagandi. Prejšnji atentat na njegovo osebo v trnovskem farovžu dokazuje, da bi se ga tudi ljubljanski teroristi radi znebili, preden bi šel — v Srbijo. Po čigavi pobudi? Med tema obema frakcijama OF — tu in tam, je bila gotovo notranja zveza, ter lahko govorimo o njegovi smrti, da je bila posledica — Slovencev, ne Srbov, ki so umor sicer izvršili. Brošura iz l. 1944 pravi le-to: „Njegova smrt je še vedno zavita v temo, vendar moremo že danes reči, da je pokojni kaplan Marijan Kremžar mučenec krščanskega edinstva, ker je s svojo krvjo namočil srbsko zemljo, ki je tako žejna pravega krščanstva.“ (str. 43).

Trnovski kaplan Marijan Kremžar je bil idealen slovenski duhovnik. Gotovo svetniški človek po življenju in smrti. Duhovnik, ki je bil zase asket, za druge pa se je ves razdajal. Tudi žrtvoval je samega sebe. V trnovski fari si je pridobil neomejeno zaupanje mladine, fantov in deklet. Sam po sebi je postal njihova avtoriteta: s svojim življenjem je potrjeval svoje besede. Z mladino se je igral, jih vodil na izlete predvsem s kolesi, na katerem si ga vedno lahko videl. Če je bil med orožnimi vajami kakšen trnovski fant v dosegljivi bližini, se je peljal s kolesi s skupino fantov k njemu na obisk. Če je bil kdo v bolnišnici, fant ali dekle, se je peljal v družbi na obisk. Bil je v nenehnem stiku z mladino, s katero je bil vesel. Gospa Andrejakova mi je pokazala pergamentno podobico Matere božje z lastnoročnim njegovim posvetilom: „Trnovo, 20. II. 42. — Veselo srce je boj

sposobno spreječi milosti kakor žalostno (Sv. Bonaventura). Marijan Kremžar. Nato pa je pripisal spodaj: „Joži, kateri našega lepega skupnega dela nikoli ne bom pozabil.“ Skupno delo z mladino je bilo njegovo glavno delo v trnovski fari. Predavanja in skupni nastopi.

Bil je ves z mladino, in mladina je bila njegova. Zato ni čudno, da je ob zlomu Jugoslavije, ko je vsa mladina hitela med prostovoljce, tudi on šel z njo, seveda kot kurat. Ko so prišli v smrtnonevarne težave v Zagrebu se je kot duhovnik močno prizadeval — z drugimi vred, med katerimi je bil tudi Narte Velikonja —, da so jih Hrvatje pustili domov. Zato so pozneje že ob partizanskih moritvah hvaležni liberalni trnovski fantje zatrjevali: „Temu farju se ne sme ničesar zgoditi!“ Zato je gotovo, da atentat nanj ni izšel iz trnovske fare. In ko se je začela Osvobodilna fronta, je bil med prvimi, ki je videl, kaj se pripravlja za OF. Bil je med tisto mladino, ki je že v Jugoslaviji nastopila kot Slovensko narodno gibanje, ki je že za novo leto 1941 nastopilo s programom: „Slovensko narodno gibanje hoče združiti vse mlade Slovence na glede na sedanje politične stranke v borbi za novo, svobodno, samostojno in združeno Slovenijo... Katoliško vero pa smatramo za najvišjo vrednoto slovenskega naroda“ (Saje, Belogardizem, izd., str. 97). Bil je celo med vodilnimi člani te mlade skupine, ki se je prva opredelila proti snujoči se OF ter je iskal zvezo z njo inž. Emer, ko je začel organizirati vojaški odpor. Ta je hodil spočetka h Kremžarju v Trnovo. Ko pa je Kremžar videl duhovno stisko vernih Slovencev na Gorenjskem, je prepuštil politično plat izpeljave programa Slovenskega narodnega gibanja drugim ter se ves posvetil obrambi najvišje vrednote naroda, vere, pod nemško okupacijo. Odločno pa je pred trnovskimi fanti branil dobro ime prve komunistične žrtve inž. Emerja, ko so ga obmetavali z izdajalcem in gestapovskim plačancem. In mladina mu je verjela in se opredelila z njim proti OF.

Toda Kremžar ni hotel biti politik, hotel je biti apostol. Gledal je v OF frontalni napad na Cerkev. Zato je šel v Srbijo krepiti verskega duha. Tja mu je pisal 27. okt. 1942 oče, urednik Fr. Kremžar zanimivo poročilo o razmerah v ljubljanski pokrajini: „Sedaj je tudi Jutro začelo hudo napadati komuniste, prve članke je baje napisal dr. Kramer sam... Boj zoper komuniste dobiva vedno bolj versko obličje, kar je tudi pravilno...“ (Saje, ib. 704). Resnično: Kremžarjevo delo v Srbiji je bilo del njegovega odpora proti slovenski OF in njenemu protikatoliškemu vplivu med slovenskimi izgnanci v tujini. In kot rečeno: v tem „verskem obličju te borbe“ je iskati tudi vzrok njegove smrti. Postal je žrtev poklica in ena najbolj plemenitih slovenskih žrtev revolucije v državi.

Vsekakor je bil Marjan Kremžar ena najvrednejših žrtev slovenskih idealnih protikomunistov, ki se jih spominjamo v letošnjem letu. Jaz bi mu rad s tem člankom izrazil hvaležnost za dobrote in tolažbo, ki jo je nosil moji sestri in njeni rodbini v srbsko izgnanstvo. In z mano mu je

hvaležnih še toliko drugih, ki morda niso vedeli in še danes ne vedo, kdo je bil in kakšen ideal je vodil tega mladega trnovskega kaplana, apostolskega mladca Marijana Kremžarja.

Janka Kupala

Kristus je vstal

Kristus je vstal! — Povsod veselje,
vse je svetleje, vse mlado spet.
Vélik Mučenik objema
z ljubeznijo svojo ves svet.

Kristus je vstal! — Čez gmajne puste,
čez njive vest gre radostna,
plava ena presveta misel
od konca do konca sveta.

Kristus je vstal! — Poje na vasi
v koči ubogi kmetič,
pozabil je na vse težave,
ni v duši mu drugega nič.

Kristus je vstal! — Poje sirota,
od vseh ljudi prezirana,
poje še popotnik zdomski,
od svojcev pozabljen doma.

Kristus je vstal! — Pojó i tisti
med nami, ki so Krista izgubili
in zdaj potajno pleto mreže,
da narod ubogi bi vlovili.

Kristus je vstal! — K Tebi, o Bog,
ta dan naj pošljem svoj klic še jaz:
O, Domovina, Mati moja,
naj tudi vstane v lepši čas.

Iz beloruščine prevedel dr. Tine Debeljak.

1. april 1945 – zadnja Velika noč v očetnjavi

Kakor vedo povedati domobranski viri, je ves veliki teden 1945 divjala bitka na kraških planotah. Na Veliko nedeljo ali ponedeljek je bil po končanih bojih zajet, skrit v nekem grmu, partizan visoke postave, napravljen v novo angleško uniformo, ki pa ni hotel povedati, kdo je. Bil je brez očal, ker jih je v bitki izgubil.

Kmalu so ugotovili, da je partizanski oficir nekdanji šef VOS-a in OZNA za Ljubljano in vso okolico dr. Vito Kraigher. Pod njegovim vodstvom in v tesnem sodelovanju z ženo Borisa Kidriča, Zdenko Armičevo, so bili izvedeni vsi atentati v Ljubljani, od Emmra naprej do bana Natlačena.

Dr. Kraigherja so prepeljali v Ljubljano. Pri zaslišanjih je — kakor vedo povedati drugi arhivi — bil v silno veliko pomoč pri razjasnitvi dejavnosti dr. Kanteta in pri poglobitvi podatkov, ki jih je o delu OF in KP predvsem res velikodušno podajala Mekina Leopolda — Bogo. Takrat je bilo domenjeno, da bodo iz zapisnikov vseh res velikih mogotcev tedanje v Ljubljani delujoče KP napravili temeljit povzetek, ki bo s pridom koristil pri dokazovanju revolucionarnega dela KP proti interesom drugih zaveznikov, predvsem Angležev in Amerikancev, pa delno tudi Sovjetov.

Zapisniki so bili narejeni, pripravljani za odtis, a naglica dogodkov je namero preprečila. Odhod generala Rupnika z najvišjega položaja pa nastop NO in za tem mrzlične priprave na odhod preko meje so prejšnjo namero spremenile v toliko, da bi vse te mogotce z njihovimi zapisniki vred odpeljali s seboj in prodali prvim zavezniškim četam.

Takrat se je nekomu pri Gestapu posvetilo, da bi morda lahko napravili zameno za ujetnike. Ker stvari ni mogel izvesti — to idejo je imel Chalubsky — so drugi gestapovci izbrali svojo pot. Pripornike so enostavno odpeljali iz zaporov, na prigovarjanje paznikov dovolili obisk duhovnika in potem vse pobili tam nekje pod Turjakom.

Dr. Vito Kraigher se je takrat spovedal.

—————
Ko je bil Karel Mauser na obisku med nami, se je pri meni

zadržal prav tisto noč, ko je tukaj odšel z oblasti general Ongania. Dovolj časa sva imela za razgovor in pomenek, o tem in onem, o vsem, skratka. Med drugim mi je tedaj Mauser tudi dejal nekako takole: „Veš, mi bomo zvozili, če ne bomo sovražili. Očitaš zmoto, obsojaš jo in napake z njo v zvezi, se čудиš, kako je sploh bilo mogoče kaj takega na Slovenskem, odpuščaš — a pozabiti bo težko. In še boljše nam bo šlo, ako bomo znali biti med seboj ne samo idejno povezani, ampak prijatelji. V res pravem pomenu besede.“

Nekaj podobnega mi je v razgovoru dejal dr. Kraigher, kar zadeva prijateljstvo. Oni, rdeči namreč, so med svojimi vrhovimi bili predvsem povezani v prijateljstvu, ki se je skozi idejo in nje preganjanje najsibo v Jugoslaviji, najsibo med vojno vedno znova utrjevalo. Oni, tako je omenjal dr. Kraigher, se niso dosti brigali, kaj je dejal ta, kaj oni, ker so vedeli, da bodo vsi isto govorili. Res je, da so pripadali totalitaristični stranki, kjer po svoje sploh misliti ne smeš, in je v tem njihovo stališče bilo mnogo bolj enostavno kot naše, ki se je vedno — več ali manj — sukalo v krogu demokratskega izživiljanja.

Zato je na naši strani težje obdržati prijateljstvo, ker vedno vsak s svojo glavo mislimo; obenem smo pa tako občutljivi, da naš vsaka najmanjša zadevica že spravi s tira. Take in podobne besede so že mnogi bolje napisali pred menoj, a nič ne škoduje, če se ponove. Je že tako, da smo velikokrat bolj potrebni načina vzgoje otrok v ljudski šoli, kjer jim vsako reč po večkrat povedo, da si jo ohranijo v srečo, kot si pa sami to mislimo.

— — — — —

In pridemo do točke, kjer sleherni bralec po navadi zabruna: samo pridiganje in nič drugega! Samo nekaj misli ob tridesetletnici v premislek in napotek za leta, ki nas še čakajo:

bodimo ljudje dobrega srca v družinah,
bodimo resničen zaklad našim potomcem,
ne pozabimo, da se svet ni končal leta 1945,
ne pozabimo, da ob nas in z nami raste novo slovenstvo, čigar krvna
veriga se ne sme nikdar pretrgati — ne po naši krivdi ali malomarnosti,
obnovimo stike s prijatelji po svetu,
poiščimo si nekdanje znance in se povežimo med seboj,

potrudimo se, da se bodo naši otroci tako spoznali med seboj, da bodo med njimi rojena prijateljstva veljajo za vse življenje, ne omejujmo se vsakdo samo na državo, v kateri mu je dano živeti, odprimo naša vrata mladini slovenskega rodu v drugih državah in začnimo z načrtno izmenjavo, ne pozabimo, da očetnjava pod Triglavom še ni svobodna in da bo moral naš delež biti silno velik, ker smo se v velikem svetu lahko marsikaj naučili, bodimo zvesti — veri očetov najprej, nato ideji, ki nas je naredila svobodne, potem, prijateljem, ki smo si jih znali poiskati, zbudimo se iz spanja, če nikjer ničesar v skupnosti ne delamo, kajti vse delo ne more večno ležati na ramenih samo nekaterih, naj-sibo starejših, naj-sibo mlajših, delajmo, da nas časi ne bodo prehiteli, ne v rasti družine ne v razvoju dogodkov okrog naše očetnjave.

— — — — —

In končno: pred Bogom bomo vsi enaki, vsi podvrženi sodbi. Po naših delih nam bo sojeno.

Trideset let po tisti nesrečni pomladi 1945 je že čas, da brez sramu, da bomo kogar koli izdali komur koli, zmolimo Oče naš za pokoj duš vseh tistih, ki so se borili na drugi strani. Tako, kakor nas je učil dr. Gregorij Rožman že pred davnimi leti, ko je dejal: Veste, tudi za Tita molim vsak dan! — Sorodniki gotovo ne, tako misli

Pavle Rant

Starši imajo prvo pravico in zato nadvse težko zadolženost za vzgojo otrok. Zato je ne smejo dati iz rok in nihče jim je ne sme vzeti. Niti država si ne sme jemati monopola nad vzgojo in mora svoje vzgojne dolžnosti vršiti tako, da spoštuje voljo staršev.

Iz pastirskega pisma škofov Vzhodne Nemčije.

Naši Korošci in domobranci

V „Našem Tedniku“ — NT, kakor naj se zdaj po partizansko imenuje, — ki se sicer še tiska v celovški Mohorjevi tiskarni, kjer pa v uredništvu zapoveduje Mitja Ribičič — enako, kakor je kot politkomisar med vojsko skupaj s Prušnikom-Gašperjem, strahoval slovenske Korošce po vaseh in hribih južno od Drave, prinaša v prvih številkah letošnjega leta potopis Franca Kropivnika, enega izmed svoječasnih koroških izseljencev na Češko in Poljsko. Ker je podoba, da tudi opis take v glavnem romarske vožnje danes, 30 let po končani vojski, na Koroškem še ne more biti stvarno napisan, mislimo, da imamo tudi tisti, ki smo po Hitlerjevi-Titovi krivdi še danes izseljenci, pravico odkrito zapisati svojo misel. To še tembolj, ker gre za popravo hude krivice, ki jo naš romar dela našim slovanskim bratom Slovakom, pa v nedeljeni meri tudi nam. Ne gre več zgolj za pravico, zdaj je to že dolžnost!

Na šesti strani pete številke „NT“ piše Kropivnik:

„Kdor se je za politične razmere med preteklo vojno bolj zanimal, se bo spomnil, ko so Nemci zasedli Češko, so začeli snubiti Slovake, ter jih negovarjati, naj bi bili z Nemci. Dali jim bodo svojo lastno državo: Svobodno Slovaško. Čehi pa so bili mnogo bolj previdni. Na Slovaškem se je le znašel človek, kdo bi si bil to mislil, duhovnik, kanonik Hlinka. Isti je ustanovil takoimenovano Hlinkovo gardo, ki je sodelovala z Nemci in z nemškimi Gestapom. Posledice tega si lahko mislite. To ima tudi pri nas na slovenski zemlji paralelo. Zaradi tega so se zelo nacionalni Čehi nad Slovaki strašno maščevali. Kanonika Hlinka so po vojni javno obesili kot veleizdajalca.“ Itd.

Ponatisnili smo zvesto s stilnimi in slovničnimi napakami kakor v „NT“. Zdaj pa naš komentar.

Slovaki so bili po prvi svetovni vojni pod Čehi narod druge vrste, prav enako, kot v stari državi pod Madžari. Prav enako kot mi pod Srbi in prej skupaj s Korošci pod Nemci v Avstriji. In prav tako, kot so danes koroški Slovenci na Koroškem! Če se je ob Hitlerjevi zasedbi češke ponudila prilika ustanoviti tudi le napol neodvisno slovaško državo so Slovaki imeli za to vso pravico in dovolj razloga. Hlinka je na volitvah zmagoval z 90 odstotno večino in kdor ima tak mandat svojega ljudstva, je dolžan tudi ukrepati tako kot to ljudstvo hoče. Slovaki niso bili nikdar nemški zavezniki in ne sodelavci Gestapa. Da je Gestapo tudi na Slovaškem imela svoje ekspoziture, enako kot na češkem, v Parizu, na Danskem, Norveškem itd., povsod pač, kamor so Nemci prišli, o tem je nepotrebno pisati. Kar pa zadeva sodelovanje z Gestapo, mislimo, da bo naš velehradski romar na Slovaškem

našel manj sodelavcev kot v svoji najožji koroški OF-slovenarski družbi. Nekaj jih je bilo za vzorec kar na ljubljanski Gestapo, da so nas lahko zapirali in nam po vojni še sole pamet o pravem slovenstvu. In so med njimi taki, ki danes menijo, da bi koroški Slovenci ne smeli imeti svojih kandidatov za poslance. Velja torej: Slovaki so imeli in imajo danes vso pravico do svoje države. Kako naj jo dosežejo, je treba tudi predvsem njim prepustiti. Čehi nimajo prav nobene pravice, da bi se nad Slovaki maščevali zaradi česarkoli. Niso bili Slovaki tisti, ki so razbili češko državo, kakor niso bili domobranci krivi za dokončno izgubo slovenske Koroške.

Čehi so bili bolj previdni, pravi potopisec. Res, pa le deloma. Beneš in Masaryk sta iz Londona lahko varno metala kamenje na Slovake in na Hlinkovo gardo, kar ju pa ni obvarovalo, da jih stari stric Jože Stalin ne bi pohrustal žive in zmetal skozi okno na cesto! Haha, nekdanji predsednik vrhovnega sodišča, je reševal tiste Čeha pred Gestapo, katere sta Beneš in Masaryk pustila na cedilu. Zato je bil tudi obešen v zahvalo. Hlinkova garda je bila dejansko zgolj Hlinkova. Ponosno je gradila svojo državo. Če potopisec že noče priznati Slovakom pravic, ki jih končno tudi kot Korošec zase terjaja, potem mora vsaj biti bolj stvaren pri navajanju dejstev. Če je bil Hlinka veleizdajalec, ker naj bi po piščevem mnenju sodeloval s Hitlerjem in z Gestapo, tedaj se je pač treba spomniti, da smo bili v dobi Ribbentrop-Molotovega pakta, ko je Stalin bil zaveznik in sicer po srcu in duši istega Hitlerja, katerega manjši oproda je bil tudi (kot Stalinov služabnik) slavni Tito. Oba sta tudi nas pozivala ob napadu Hitlerja na Jugoslavijo, da odvržemo orožje in naj se ne borimo proti tako slavnemu zavezniku, ki mu je poleg vsega tudi zagotovljena končna zmaga. Mnogi koroški Slovenci pa so bili tudi med Hitlerjevimi četami, ki so prve vdrle preko Karavank. Pa zato še noben pravi Slovenec Korošcem ni očital veleizdaje! In za nobenega nismo še zvedeli, da bi bil zato obešen! Končno še drug popravek lepotne napake pisca: pater Andrej Hlinka ni bil obešen, po našem spominu je umrl menda l. 1940 objokovan od vsega naroda. Obešen je bil in to zločinsko in krivično drug vzoren voditelj slovaškega naroda, msgr. dr. Jožef Tisza.* Oba in še druge svoje voditelje imajo Slovaki tudi danes v svetlem spominu.

To ima tudi pri nas na slovenski zemlji paralelo — pravi pisec. Sicer malo dvoumno napisano, pa vendarle toliko jasno, da vemo, kam s tem meri.

Če bi bilo v prvih dneh, ko so se Korošci vračali po vojni iz taborišč, kamor so bili prisiljeno odpeljani — okrog 400 po številu, s Kranjske in iz Štajerske jih je bilo vsaj 200-krat toliko — še nekako razumljivo, da so Korošci gledali postrani slovenske domobrance in begunce na Vetrinjskem polju, je pa brez dvoma danes jasno, da je tako gledanje po 30 letih nerazumljivo, neobjektivno in krivično. Tudi Korošcem mora končno postati jasno, tembolj ker žive v državi, kjer vlada resnična svoboda infor-

macij — tiska, besede, organizacij, itd. —, da je bila fronta v vsej Sloveniji, vključno Koroška, med vojsko le ena: na eni strani združeni sovražniki Slovenije, Slovencev in krščanske družbe — fašisti, nacisti, zeleni križi v Prekmurju ter partizani; o tej enotni fronti je danes že zgolj iz domačih komunističnih virov dokazov dovolj in preveč. Če bi se našli kdaj italijanski, gestapovski in zlasti tudi ruski viri, ki se le polagoma in le po malem odkrivajo, potem bi morda celo našemu velehradskemu romarju prekipela sveta jeza. Na drugi strani pa je bil ves stiskani slovenski narod, zlasti vse preprosto ljudstvo ter Vaške straže in domobranci. Kdo je odgovoren za koroške žrtve iz Sel, Lepene, Kort, Železne kaplje, Borovelj in še od drugod, obglavljene na Dunaju? Prušnik, Ribičič, Prežihov Voranc, Kidrič, Kocbek in vsa druga rdeča svojati, ki je tekmovala z nacisti in fašisti v tem, kdo bo iztrebil več Slovencev. Zakaj Freissler ni obglavil Prežihovega Voranca, ki so ga naši fantje ujeli v Ljubljani, pa ga je Gestapo iztrgala njim iz rok in skrbno varovala na Vrbi pri Mösslacherju v letovišču? Ali je bil Voranc ali pa morda slepi Mičej šef zlagane Oslobojilne fronte na Koroškem in v vsej Sloveniji? Zakaj so vsi partizani avgusta 1943 šli na Primorsko in v Dalmacijo preprečevati angleško invazijo? Ker so se borili proti Hitlerju? Kdo je sklenil pakt z nemškim komandantom Lehrom v Zagrebu, če ne Tito in Velebit? Kdo je sklenil pakt s fašističnimi generali Ceruttijem, Graziolijem, in drugimi če ne Kidrič in njegovi oprode? Kdo je sklenil pakt o nenapadanju meseca julija 1944 na področju jadranskega Primorja z Obergruppenführerjem Globotschniggom? So bili domobranci ali partizani? Po pričevanju samega Stalina vse titovske partizanske akcije proti silam osi niso niti za eno uro prikrajšale vojne in s tem trpljenja ljudstva. Ali ga pa niso povečale?

Ker smo bili Slovenci ovira za gradnjo mostu do Jadrana, zato nas je Hitler sklenil uničiti.

Ker smo Slovenci bili ovira italijanskemu imperializmu ter ekspanziji fašizma v osrčje srednje Evrope in Balkana, zato nas je Mussolini sklenil iztrebiti.

Ker smo Slovenci bili na vsem svetu najtrdnější obrambni zid proti vdoru komunizma v Evropo, zato nas je Stalin sklenil uničiti. Zato morje prelite nedolžne krvi po Titu, Kardelju, Kidriču in podobnih sužnjih „velikega“ Stalina! Ker so dvomili v svojo zmago nad narodom, ki je skoraj 100 odstotno odklanjal komunizem in se mu tudi z vso fizično silo postavil po robu, zato je bil slovenski narod odpisan iz svetovne zgodovine po Stalinu v Jalti, pa na priporočilo njegovih slovenskih lakajev in Tita. Da je slovenska Koroška po vojni pripadla premagani Avstriji, je delo in zasluga teh ljudi, katerih ime bo nekoč zapisano v slovensko zgodovino kot psovka, v kolikor so bili rojeni Slovenci.

In še naj bo zapisano: če je bilo v strahotnih vojnih letih mogoče sploh kaj storiti v korist vseh Slovencev in tudi slovenskih Korošcev, bo-

disi pri okupatorju, bodisi z informacijo zunanjega sveta, moramo biti za to hvaležni predvsem Slovakom. Pokojni prelat Blüml je dobro vedel za to.

Upajmo, da je naš velehradski koroški romar zapisal svoje stavke brez preveč premisleka. Hudo bi bilo, če se v tem motimo. Čas bi že bil, da se naši Korošci, še posebej tisti, ki naj bi drugim dajali smer, bolje in bolj objektivno informirajo o naši bližnji preteklosti. Že zdrav instinkt jim mora veleovati, da to, kar je rdečega, kar je partizanskega, kar je podložno Stalinu, Brežnjevu, Titu ali avstrijski KP, nikdar ne more biti slovensko.

Ob sedanjih nezdravih razmerah na Koroškem, ko zlo sejano z juga raste hitreje kot plevel na plodni koroški grudi, naj si Korošci poiščejo vzorce tam, kjer res so, in tedaj nikdar ne bodo mogli preko naših domobrancev. Le tedaj bodo tudi Korošci našli varnejšo pot v lepšo bodočnost.

* Pripomba urednika: Slovaški predsednik, msgr. dr. Jožef Tizso se je med razpravo in pred eksekucijo vedel izredno junaško. K vešalam ga je spremljal mlad duhovnik, ki je padel v nezavest, ko jih je zagledal. Msgr. dr. Tizso sam ga je spravljal k zavesti in ga tolažil. Pred obešenjem je vzel križ v roke. Sedem minut po obešenju, so se roke same razklenile in križ je padel na tla. Medtem so pa začeli zvoniti po vseh slovaških cerkvah.

PROŠNJA K SV. TOMAŽU AKVINSKEMU

Nekje je sv. Tomaž Akvinski zapisal, da se svetniki veselijo naših prošenj, da lahko v večje čast božje priskočijo na pomoč. Veseli me, da je Tomaž prejel toliko milosti, da nam s svojo mudro besedo pomaga reševati naše naravne in nadnaravne probleme, boljše: naše naravne probleme v nadnaravnem veselstvu.

In poln zaupanja ga danes prosim pomoči. Posebno, da bi ljudstva sveta spoznala neresnico mita o odrešenju po dialektičnem materializmu; in da bi bila dovolj močna, da se usužnjenju po tem mitu upro, uspešno upro; in da bi ljudstva svobodno učila svoje stroke človeškega dostojanstva, ki ga nočena skupnost ne more uničiti, ker je od Troedinega Boga, in ki ga noben dialektični materializem ne more utemeljiti, ker po njegovi metafiziki ni drugega kot snov, ki doseže svoj višek v živalski dimenziji: žival iz živali, žival za žival, žival med živali.

Vladimir Kos SJ, Japonska

Lubor J. Zink: Evropa zrela, da postane rdeča

Brati o političnem kaosu in ekonomskem propadanju v Italiji je ena stvar, videti na lastne oči to propadanje je pa druga. Človeka resnično pretrese. Celo fizično stanje večnega mesta napravi na obiskovalca mučen vtis, če ga primerja s stanjem mesta v preteklosti.

Rim je bilo čisto mesto, ki je skrbelo ne samo za svoje znamenite spomenike, pač pa tudi za navadne ceste v starem mestu, ki so bile vselej polne turistov. Zdaj so ceste umazane, kot da jih že več tednov ni nihče čistil (četudi cestni pometalci in odnašalci smeti trenutno ne stavkajo), in stavbe izgledajo zapuščene in neoskrbovane.

„Izgleda že kot mesta za železno zaveso,“ mi je dejal neki italijanski časnikar, ko sem mu omenil propadanje mesta. „Vendar politično tega statusa trenutno še nismo popolnoma dosegli.“ To še drži, kajti medtem ko v mestih za železno zaveso ni javnih demonstracij, v umazanem Rimu obe skrajni poluti političnega spektruma svobodno demonstrirata in si razbijata glave. In to je kar komunisti in neo-fašisti počno z vso večjo rednostjo in divjaštvom.

Cestne bitke, ki so zahtevale že vrsto težjih in resnih poškodb, se sicer odigravajo ponoči (skupno s hitro rastočim kriminalnim nasiljem), vojna pa se nadaljuje — tako mi je bilo povedano — na univerzah in višjih šolah tudi podnevi. In ker je veliko več ekstremistov na levi kot na desni, so ne-komunisti stalno terorizirani in živijo v neprestanem strahu za svoje življenje.

Tega boja pa navadno povprečni turisti ne opazijo (največ Japonci te dni, kakor sem mogel ugotoviti). Če pa pričneš povpraševati, zveš za strašne zgodbe, ki jih povzročata rastoči in neprenehni komunistični teror, katerega niti šolske oblasti niti policija ne moreta preprečiti, tudi če bi poskušali. Zaradi manjših plač in višjih cen, kot so pri nas v Kanadi, to politično nasilje dobiva simpatizerje tudi v nepričakovanih predelih in krogih.

„Zanimiva stvar pri tem pa je,“ mi je dejal neki univerzitetni profesor, „da so komunisti dovolj močni in da so to bili že dalj časa, da bi brez nadaljnjega oblast lahko že prevzeli. Izgleda, da se držijo nazaj na povelje višje oblasti, ki koordinira operacije tudi po drugih deželah.“

Po nekaj urah sem slišal slično ocenitev položaja v Franciji od dveh francoskih akademikov, ki sem jih srečal na konferenci International Association for Western Culture v Rimu. Tudi ona dva sta bila mnenja, da bi komunisti lahko jutri prevzeli v Franciji oblast, toda zavlačujejo „ker ima Moskva večje načrte za celotno Sredozemlje.“

„Ločen komunističen prevzem oblasti v Franciji ali Italiji,“ je razlagal eden Francozov, „bi v trenutni stopnji ameriškega umika iz Srednjega in Daljnega Vzhoda lahko porinil Washington čez rob in istočasno strnil preostale članice NATO za Amerikanci v nekakšen spasmični utrip samoohranilnega instinkta. Zato francoska in italijanska komunistična partija, četudi dovolj močni, da prevzmeta oblast v svoje roke, morata čakati na trenutek, ko bo celotna severna obala Sredozemlja od Portugalske do Turčije zavzeta z enim hitrim udarcem. Tak udarec bo verjetno prišel, ko bo Tito umrl in bodo Sovjeti vzpostavili pro-moskovski režim v Beogradu, če bo potrebno tudi z vojaško intervencijo.“

V diskusiji o tem položaju z enim od redkih preostalih italijanskih „političnih sredincev“ (ki poskušajo — kot AICO na kulturnem področju — ohraniti nekaj ozemlja med komunisti in neo-fašisti) mi je bilo rečeno, da so akademiki spregledali najvarnejšo pot komunistov do oblasti v Italiji in Franciji, namreč potom koalicijske vlade.

Ta politik ni bil siguren o zadnjih podrobnostih o položaju v Franciji; za Italijo pa je dejal: „Amerikanci pritiskajo na nas, naj gremo v koalicio s komunisti. V stvari je taka pogodba že skoraj zaključena in lahko se pričakuje, da se bo v nekaj tednih izdal proglas v zvezi s tem.“

Ta pogodba, tako sem razbral, bo dala italijanski komunistični partiji v začetku tri ministrstva, vključno pravno ministrstvo. (Pod pogoji na katere se je že pristalo, KPI ne sme priti blizu policije in oboroženih sil, toda to se lahko hitro spremeni, čim bo enkrat „nedolžna“ koalicijska vlada pričela s svojimi posli.)

Italijanski model bo verjetno kopiran v Franciji z manjšimi spremembami za lokalne razmere, medtem ko bodo Portugalska, Grčija in Turčija (in Španija po Frankovi smrti) pripeljane pod komunistično kontrolo z bolj direktnimi ukrepi.

Mračna slika, pa naj jo človek gleda kakor že hoče.

Iz „The Toronto Sun“ — prevedel O. M.

BANKOVCI HRANILNICE LJUBLJANSKE POKRAJINE

Prinašamo slike bankovcev, ki so krožili v Ljubljanski pokrajini v času od septembra 1944 do konca vojne. Kakor je znano, je Ljubljansko pokrajino po zlomu Italije zasedla Nemčija. Ni pa Nemčija v ljubljanski pokrajini uvedla nemške okupacijske marke, kar je napravila v ostalih okupiranih pokrajinah, ampak je dopuščala kot plačilno sredstvo italijansko liro. Zaradi pomanjkanja italijanskih lir je general Rupnik izposloval dovoljenje za natis novih bankovcev v lirah, ki so bili kriti z vezanim dobroimetjem pri Banca d' Italia. Te bankovce je izdala Hranilnica ljubljanske pokrajine in sta jih podpisala tedanji predsednik Karel Čeč in glavni ravnatelj dr. Mirko Božič. Posebnost teh bankovcev je bila ta, da so imeli na eni strani slovensko besedilo, na drugi strani pa nemško. Dočim je bila nemška okupacijska marka v zasebnem gospodarskem poslovanju popolnoma brez vrednosti, pa so ti bankovci do konca vojne obdržali določeno vrednost.

10000

10000

DENARNA
NAKAZNICA

10000
VIRIŠČI

Ta nakaznica je pod obveznim nadzorom
kriča z vezanim dobroimetjem pri Banca d'Italia.
Zamenja se prinositelo v roku, ki ga določil
Serf pokrajinske uprave v Ljubljani, v veljavno
novčанице Banca d'Italia.

Izdana na osnovi odloka Serfa pokrajinske uprave
v Ljubljani z dne 14. IX. 1944, VII. št. 450/41.

HRANILNICA LJUBLJANSKE POKRAJINE

Predsednik: Glavni ravnatelj.

[Handwritten signature]

Potrjevanje je karstvo
po zakonu.

10000

10000

Bog stoji za verujočega na začetku, za fizika pa na koncu vsakega mišljenja.

Max Planck

Odbor Slovenskega zavetišča

ima v prodaji slovenski prevod

„MARTIN FIERRO“

Vsaka slovenska hiša naj ima slovenski prevod

Cena 150,00 pesov

Z nakupom podprete zavetišče

Zmešnjave

ki bi lahko izostale

V „Slovenski državi“ XXV (sept. 74) je izšel uvodni članek g. Mirka Geratiča glede „incidenta“ pri organizaciji koncerta slovenskega koroškega pevskega društva „Gallus“ v Lemontu. Delni povzetek vsebine: „Po soglasnem mnenju vseh navzočih ameriških Slovencev, so slovenski koroški rodoljubi odnesli sijajen uspeh; pevski zbor je pokazal, kaj zmore načrtna pevška vzgoja, ki bazira na disciplini, pridnosti in vztrajnosti.

Kar se tiče organizacije tega koncerta, je bila v rokah SLOVENSKE ZENSKE LIGE, predvsem glavne tajnice ge. Fanik Humarjeve in urednice ZARJE ge. Corinne Leskovarjeve. Ogromno truda je bilo vložnega v priprave.

Znašel pa se je Kritik. Ne kritik koncerta, pač pa kritik, ki je kritiziral organizacijo koncerta: Nek puran (g. prof. Janez Grum) je grdo zakavdral in se je v „Ameriški Domovini“ zaletel v Slovensko žensko zvezo, ker sta bila povabljeni na ta koncert tudi avstrijski in jugoslovanski konzul in dostavil: 'Mnogi sploh ne bi prišli na koncert, če bi vedeli, da bosta tam tudi avstrijski in jugoslovanski konzul.'“ G. Mirko Geratič je takšno kritiko označil kot „*strankarsko pobarvano nestrpnost*“ (!) in „namišljeno in napihnjeno načelno doslednost.“

G. Geratič se očitno ne zaveda, da s takšnim pisanjem itak delikatno situacijo še bolj komplicira. Slovensko povedano: Nastala je popolna zmešnjava.

V svetem pismu najdemo zanimiva poglavja, kako se je Jezus Kristus boril in trudil, da bi vsi njegov nauk prav razumeli in ne nasledili farizejem in pismoukom, ki so ga sovražili. Glavno orožje farizejev in pismoukov je bilo napraviti zmešnjavo. Zato Kristus ni samo razlagal verskih resnic, ampak je tudi zabičeval načela, ki so važna za organizacijo, vsako državo in tudi za cerkev! Samo ena cerkev more biti prava in samo eno vodstvo cerkve je možno poslušati. „Nihče ne more služiti dvema gospodarjema, Bogu in hudiču“ (Mt 6-24). V dobrih, zlatih časih pa se je na 3. postno nedeljo še bral evangelij o dogodku, ko so Kristusovi sov-

ražniki, farizeji in pismarji hoteli napraviti tipično zmešnjavo (Lk 11, 14-28). Trdili so, da Kristus izganja hudobne duhove v hudičevem imenu. Zahtevali so, naj napravi poseben čudež, da se bo videlo, pri čem da so. Ko je Kristus videl njih hudobno namero, pa ni napravil novega čudeža, pač pa pribil sledeče: „Vsako kraljestvo, ki je znotraj razdeljeno, se bo uničilo... Če pa je tudi satan na znotraj razdeljen, kako naj bi obstajalo njegovo Kraljestvo?... Kdor ni z menoj, je proti meni in kdor ne pobira z menoj, raztresa“...

Zmešnjava je bilo vedno hudičevo orožje, ki je v preteklosti največ škodovalo, ne samo cerkvi in hierarhiji, ampak tudi vsem onim organizacijam, kulturnim, verskim, političnim, ki so se trudile za to, da bi se ohranila krščanska načela. To bi morala vedeti gospoda Geratič in tudi dr. Leskovar, ki je neposredni učenec dr. Lamberta Ehrlicha. Dosedaj smo imeli vedno težave tam, kjer so pristavili svoj piskerček komunisti.

Od vetrinjske tragedije sem je preteklo trideset let. Kar se je ljudstva rešilo, se je razteplotlo po vsem svetu. Naša emigracija je v teh letih marsikaj postavila na svoje mesto. Naša emigracija ustanavlja vsak dan nove družine; tudi po vsem širnem svetu zidajo nove domove, kjer raste v emigraciji nov slovenski rod. Nič čudnega ni, če ta rod ne more razumeti, zakaj so morali njihovi starši zapustiti rodni dom, ko pa vidijo, kako burno pozdravljen je uradni zastopnik istih komunističnih oblasti, pred katerimi so njihovi starši bežali! Spričo takšnih in podobnih prireditev in proslav, zglobljajo vse spominske proslave za pobite domobrance sleherni smisel. Med emigracijo pa nastaja popolna zmešnjava.

Ko govori g. Geratič o „strankarsko pobarvani nestrpnosti“, ponovno dokazuje, da je v zadnjih tridesetih letih s svojimi pojmi ostal v letih 1929—1935 in da je bil moderni razvoj pred in po vojni 1941—1945 zanj prehiter. Dobro bi bilo, da bi si bil g. Geratič na jasnem, da nobena ura ne „gre nazaj“, ampak vedno naprej; zato mora vedeti:

1) da ima nova Jugoslavija danes moderno komunistično (socialistično) zakonodajo, ki je popolnoma obrnila vse pojme o pravicah in dolžnostih med posamezniki in družbo, tako da je od starih sistemov zelo malo ostalo;

2) da je v novi ustavi pojem „stranka“ sploh izginil in niti pri volitvah ne prihaja več v poštev. „Zveza komunistov“ pa je nekaj več nego stranka;

3) da je „Zveza komunistov“ po ustavi „pobudnik in organizator narodno osvobodilnega boja in socialistične revolucije“ in da je kot tak „vodilna sila pri graditvi socializma“;

4) da vsak diplomatski in konzularni uradnik — zasebno mogoče „sijajen“ človek in morda celo protikomunist — v javnosti ne samo predstavlja jugoslovansko državo, ampak tudi jugoslovansko vlado in njeno VODILNO SILO, „ZVEZO KOMUNISTOV.“ Zato takšno ogorčenje!

Vsi v inozemstvu, brez razlike mišljenja in giedanja, se živo zavedamo važnosti pevskih nastopov koroških Slovencev, kateri dokazujejo, da je tamkaj naš narod kljub vsemu še vedno živ. Smešno pa je pričakovanje g. Geratiča, da bi se Belgrad „zganil“. Morda je že pozabil, da se je srbska vojska leta 1918—20 na Koroškem tako škandalozno obnašala (posebno oficirji in podnaredniki), da smo zlasti med ženskim svetom izgubili vsako možnost zmage pri plebiscitu. Glavni volilni „šlager“ Nemcev je bil: „Slovenske matere, ali hočete, da bodo vaši sinovi služili v srbski vojski?“ Zgodovinsko je dokazano, da so pri plebiscitu baš ženski glasovi odločili nemško zmago! Ko se že takrat Belgrad ni „zganil“, ali mislite, da imajo ti strici danes kak interes za naš narod na Koroškem? Danes imajo komunisti samo en interes: Kako vršiti propagando, da slovenski glasovi (rdeči in beli) odločilno odločajo, da pride v avstrijski parlament eden in to EDINI KOMUNISTIČNI POSLANEC. Če se tudi to posreči, koroški Slovenci zato ne bodo dobili nobenega plačila, nego brco v ..., tudi od komunistov.

Kakšna je prava slovenska zastava

V „Rodnj grudi“, ki je glasilo komunistične izseljenske matice, je bilo v lanski oktobrski številki objavljeno vprašanje nekega Slovenca iz Kanade kakšna je slovenska zastava in ali ima slovenska zastava zvezdo. Uredništvo „Rodne grude“ je bilo v zadregi, pa je prosilo za odgovor sodelavca pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti profesorja Boža Otorepca (ne razumemo, čemu je bilo treba vprašati visoki znanstveni zavod za odgovor na tako enostavno vprašanje, na katerega bi pravilno odgovorila vsa slovenska emigrantska mladina).

Prof. Otorepec je poslal „Rodni grudi“ zanimiv daljši sestavek o na-

stanku slovenske zastave, njenih barvah in razvrstitvi teh barv. Glede rdeče zvezde pa pravi prof. Otorepec tole: „Med narodnoosvobodilno borbo (beri komunistično revolucijo) je dobila leta 1941 slovenska zastava na sredo še rdečo peterokrako zvezdo, ZNAK SOCIALIZMA, in taka zastava je bila kasneje sprejeta tudi s slovensko ustavo“.

Da bi prišla rdeča zvezda v slovensko zastavo kot znak socializma, je seveda navadna laž, nevredna resnega znanstvenika. Peterokraka rdeča zvezda je znak sovjetskega komunizma in prav zato, ker je KOMUNISTIČNI ZNAK, je prišla ta zvezda v slovensko zastavo. Ta zvezda je znak satelitstva (slovensko: priprežništva) in znak odvisnosti od Sovjetske zveze in svetovne komunistične centrale.

Od leta 1848 — marčne revolucije — pa do 1941 je v Sloveniji plapolala čista slovenska zastava brez zvezde, in v zamejstvu in zdomstvu plapolala še danes. Pa bo prišel čas, ko bo tudi doma znova zaplapolala taka kakršno so pred 127 leti ustvarili zavedni slovenski rodoljubi.

Dr. Miha Krek ob obisku Argentine leta 1956

(Besedilo za oddajo na Radio El Mundo)

Moja domovina je z drugimi državami srednje in vzhodne Evrope postala žrtev komunistične revolucije in sovjetskega imperializma po drugi svetovni vojni.

Vsi narodi, ki so še svobodni, naj vedo, da sta tudi njihova svoboda in neodvisnost v nevarnosti, ker komunistična internacionala vztrajno deluje, da bi podjarmila ves svet.

Laž je, da komunistični sistem pomeni vlado proletarijata ali delavskega stanu. Komunistični režim je diktatura totalitarne policijske države.

Laž je, da komunistični sistem pomeni izboljšanje gospodarskega stanja revnih. To ni nič drugega kot najhujši državni kapitalizem.

Laž je, da komunistični sistem pospešuje napredek. To je sistem najhujšega in najbolj splošnega izkoriščanja vseh državljanov, posebno delovnih ljudi.

Najučinkovitejša sredstva proti zlorabljanju revnega proletarijata za komunistične namene so: spoštovanje delavca kot enakovre-

dnega činitelja v proizvodnji in člana družbe, pravično plačilo dela, primerni delavni pogoji, zaščita in socialna preskrba delavca in njegove družine.

Vsi, ki ljubite svojo domovino in svoje ljudstvo, glejte na naše narode! Glejte na zgled madžarskih delavcev, ki so jim sovjetski tanki v krvi zatrli poizkus osvoboditve. Diktatura v Jugoslaviji je pobila nad 800.000 ljudi. Sedaj je v moji domovini tišina kot na pokopališču. Upori in demonstracije delavske mladine na Poljskem, Češkoslovaškem, v Ukrajini in sami Sovjetski zvezi naj opozarjajo mladino svobodnih narodov, da bo osredotočila svoje mlade sile v boju proti vsakemu pojavu komunizma in rešila bodoči rod tega najstrašnejšega zla in zločina sedanje dobe. Zaslužnjeni narodi pa prosijo za pomoč in podporo pri svojih naporih in mučeniških prizadevanjih, da se osvobode.

Marx in Slovani

Danes veljajo slovanski narodi za nosilce komunizma. Široka svetovna javnost tako misli in ne ve ali noče vedeti, da so ti narodi neprostoVOLjni nosilci komunizma. Sovjetska zveza vodi svetovni komunizem. Res je, da skuša z njo tekmovati Kitajska, toda je po organizacijski, gospodarski in vojaški moči še zelo daleč za Sovjetsko zvezo. Zanimivo pa je to, da nikakor ni bilo v Marxovih načrtih, da bi se komunistična revolucija začela v Rusiji in da bi Slovani vodili svetovni komunizem. Marx v svojih spisih poveljuje Nemce in Amerikance in je bil prepričan, da bosta ta dva naroda izvršila komunistično revolucijo in potegnila za seboj ves svet. Slovane je smatral za manjvredna bitja, ki ne morejo imeti nobenega vpliva na družbeno preobrazbo sveta.

Tudi je zanimivo, da so v sovjetskih izdajah Marxovih del izpuščeni celi odstavki, v katerih Marx zaničljivo in naravnost sramotno govori o Rusih in ostalih slovanskih narodih. Sovjetskim mogotcem, ki proglašajo marksizem za edini pravi znanstveni družbeni nauk, je danes kaj nerodno kazati javnosti Marxa takega kot je v resnici bil: zaničevalca ruskega in drugih slovanskih narodov (pa tudi latinskih narodov), oboževalca anglosaksonske rase, strastnega imperialista, zagovornika kolonializma in rasizma.

Vse to je jasno razvidno iz Marxovih in Engelsovih del, seveda

tistih, ki niso okrajšana in cenzurirana po komunistih. V teh delih se pokažeta Marx in njegov sodelavec Engels v čisto drugačni luči, kakor pa ju danes rišejo komunisti.

Marx in Engels sta bila strastna zagovornika imperialistične vojne. V svojih delih se norčujeta iz pacifistov. Za časa krimske vojne med Rusi in Angleži sta navduševala Angleže za boj proti Rusom, ki so na Krimu branili svojo lastno zemljo. Marx je tedaj trdil, da ima Anglija pravico, da zasede rusko zemljo, ker bo prinesla tja napredek in resnično svobodo. O Rusih je pisal, da so barbarski narod, ki je potreben močne tuje roke.

Kako je mogoče, da se je Marx zavzemal za eno najbolj imperialističnih držav na svetu? Marx je bil pod močnim vplivom nemškega filozofa Hegla, ki je videl vso civilizacijo in kulturo zgolj na zapadu, ves ostali svet mu je bil nekulturen in barbarski. Zato je videl Marx v svetovnem angleškem imperiju razširjevalca kulture in civilizacije in zato je odobral angleške imperialistične vojne in ga ni prav nič zanimalo, kaj počenjajo Angleži v svojih kolonijah. Prave slavospeve je pel Marx tudi Združenim državam Amerike in je zapisal, da so „najbolj napredna država na svetu.“

Marx je bil trdno prepričan, da bodo nov družbeni red — socializem-komunizem — ostvarili „gospodujoči narodi“: Nemčija, Anglija, Združene države in morda še Francija. Zgodilo pa se je prav nasprotno. Navedeni gospodujoči narodi so odklonili komunizem, zavladal pa je pri podjarmljenih narodih, zlasti pri slovanskih.

Kakšen imperialist je bil Marx, je razvidno tudi iz dejstva, da se je v vojni med Združenimi državami Amerike in Mehiko leta 1848 postavil odločno na stran Združenih držav in odobral zasedbo špansko govoreče Kalifornije, češ da bodo Združene države prinesle med to zaostalo mehiško ljudstvo pravo kulturo in civilizacijo. Prav tako je Marx poveljeval osvojitve Indije po Angležih in njihove kazenske pohode proti raznim azijskim in afriškim narodom in plemenom.

Rekli smo že, da je smatral Marx Slované za manjvredne ljudi. Še več. V njegovih spisih je zapisano, da so Slovani mentalno (razumsko) zaostali ljudje, da so nesposobni, da bi sami sebe vladali in da je zato prav, da jih vladajo višje razviti narodi. O Slovanih na Balkanu piše, da so to „ušivi narod na Balkanu“, „narodi banditov“. O Bolgarih piše, da so „narod prašičev“, za katerega bi bilo boljše, da ostane trajno pod turškim gospodstvom.

Po mnenju Marxa in Engelsa je „v interesu civilizacije“, da „zgodovinski narodi“ vladajo nad „nezgodovinskimi narodi“ in še posebej nad „slovansko čredo“. In nato Marx našteva „zgodovinske narode“: Nemci, Angleži, severni Amerikanci in — glejte čudo —

tudi Madžari, ki naj kot kulturn in civiliziran mongolski narod pod vodstvom svojih magnatov vlada nad Slovaki in Hrvati.

Tudi nas Slovence ima Marx v mislih, čeprav nas izrečno ne imenuje. Odobral je nemški „Drang nach dem Osten“, ki je vključeval poleg ostalih slovanskih narodov tudi slovenskega, ki je bil Nemcem na poti do Jadrana. To nemško osvojevalno politiko je Marx smatral za napredovanje civilizacije, dočim bi bilo napredovanje Rusije in drugih slovanskih narodov proti zapadu napredovanje barbarstva. Za časa krimske vojne je Marx zapisal, da je treba Slovence iztrebiti. Bil je torej že pred Hitlerjem pristaš genocida.

Vsega tega danes ljudje za železno zaveso ne vedo, ker so navedene trditve v Marxovih knjigah, ki jih tam izdajajo, črtane. Pa tudi v svobodnem svetu ljudje kaj malo vedo, kaj sta mislila in pisala Marx in Engels, ker njunih obširnih in neprebavljivih knjig skoraj nihče ne čita. Komunistična propaganda pripoveduje, da sta se borila za pravice zatiranih narodov in to ljudje verjamejo, čeprav je resnica prav nasprotna, da sta se zavzemala z „gospodujoče“ in „zgodovinske narode“ v škodo malih in podjarmljenih narodov.

R. Smersu

Nov napad na Slovence

Hrvatski javni delavec Karlo Ilinič je velik sovražnik Slovencev. To je dokazal že v mnogih člankih. Eden izmed takih člankov je bil objavljen v lanski „Danici“ (števil. 46) — glasilu hrvatskih frančiškanov v Chicagu. Hočemo navesti samo en odstavek iz tega članka, ki je poln sovraštva do Slovencev. Ilinič piše med drugim: „Jugoslavija je krivo ime za Veliko Srbijo na kateri so udeleženi Slovenci z 20% namesto s 7 ali 8% (kolikor bi jim menda šlo po številu prebivalstva — naša pripomba). V Sloveniji se zida s hrvatskimi devizami (kam pa gredo potem slovenske devize? — naša opomba). Slovenija ima v svojih rokah velik del jugoslovanskega zračnega prometa. Slovenija ima sedaj svojo mornarico in sicer prvič, odkar obstojajo Slovenci. Imajo svojo novo in moderno пристanišče Koper, ki je bil ukraden Hrvatski. In kar je najbolj očitni dokaz, da je Slovenija samo del Velike Srbije, je to, da v Sloveniji dela 150.000 večinoma Hrvatov, ker slovenska industrija nima dovolj svoje lastne delovne sile. Z drugimi besedami: Slovenija je mala Avstrija ali Nemčija znotraj Jugoslavije na račun Hrvatske in Hrvatov.“

Mislimo, da ta izjava ne potrebuje nobenega komentarja.

Prihaja čas, ko bo slovensko ljudstvo proglasilo domobransko vojsko, poklano od krvave rdeče zvezde komunistične partije, za svoj največji narodni zaklad.

*Miha Marjan Vir v knjigi:
Pravi obraz Osvobodilne fronte*

Privlačna gesla so orožje komunistov

Komunisti so umetniki v snovanju privlačnih gesel, ki pa so po svoji vsebini ali brezmiselna ali neizvedljiva ali vzeta iz drugih gibanj. Tako so npr. komunisti radi razglašali — in še razglašajo tam, kjer niso na vladi — geslo: **Zemljo tistim, ki jo obdelujejo**. Sedaj pa pogledjmo, kako so komunisti uresničili to geslo, kjer so prevzeli oblast. V Sovjetski zvezi so po oktobrski revoluciji razlastili vse kneze, grofe, veleposestnike pa tudi navadne kulake (kmete). Toda ali so to zemljo dali poljedelskim delavcem, ki so jo leta in desetletja obdelovali? Ne, zemlja je postala lastnina države. Ustanovili so se sovhozi in kolhozi in dočim so preje delavci služili zasebnim kapitalistom — veleposestnikom, služijo sedaj državnemu kapitalu.

Drugo komunistično geslo, ki ga je postavil sam Marx (v knjigi *Kritika gothskega programa*), se glasi: „**Družba zahteva od vsakega, da dela po svoji sposobnosti, in daje vsakemu po njegovih potrebah.**“ Vprašajmo delavca v Jugoslaviji, na Češkoslovaškem ali v Sovjetski Rusiji, ako mu daje država vse to, kar potrebuje. Dobiva svojo plačo, ki je najmanj trikrat do štirikrat manjša od plače delavca v najboljši „kapitalistični“ deželi na svetu — v Združenih državah Amerike ali pa tudi v Zapadni Nemčiji, Švedski itd. Ali nima delavec v Sovjetski zvezi prav tako potrebe po udobnem stanovanju, dobri hrani, avtomobilu kot komunistični funkcionarji, ki imajo na razpolago vse zemske dobrate? — Prav tako je prazno **geslo o enakosti**. Zakaj je potem toliko kategorij plač, toliko vrst različnih stanovanj in trgovin (ene so za komunistične funkcionarje, druge za ostale ljudi.)?

Uporabljajo pa komunisti tudi dobra gesla, ki so jih prevzeli od drugod. O tem zanimivo piše naš prijatelj dr. Fr. Blatnik, SDB v goriškem Katoliškem glasu (štev. 38/74), kjer pravi:

„Če pridete kdaj v New York, stopite v park pri palači Združenih narodov. Tam boste videli doli ob reki bronast spomenik, ki predstavlja krepkega moža, kako zvija velik meč in ga kuje. Pod njim pa napis: „They shall beat their swords into plowshares“ (Prekovali bodo svoje meče v lemeže). Spomenik je dar Sovjetske zveze in je to tudi vidno napisano na njem.

Misel, da je treba meče, ki nas spominjajo na vojne, prekovati v lemeže in pluge, da z njimi preorjemo zemljo in jo naredimo rodovitno, je vsakomur simpatična in jo pozdravlja. Ker je Sovjetska zveza voditeljica komunizma, večina ljudi, ki ta spomenik vidi, misli, da je tisto o

prekovanju mečev v lemeže komunistično geslo, in komunizem se jim prikupi, ko vendar dela za mir in proti vojni.

Na ročaju meča je križ kar močno poudarjen in dela vtis, kot da sta meč in križ eno.

Pred vhodom v palačo Združenih narodov je z velikimi črkami v marmor vdolben napis, ki ponavlja isto misel: „Prekovali bodo svoje meče v lemeže, svoje sulice v vinjake. Ne vzdigne več narod zoper narod meča, ne bodo se več učili vojskovanja.“ Nič ne piše, čigave so te besede, ker pa je prvi stavek isti kot na ruskem spomeniku, je naravno, da obiskovalec sklepa, da so komunistični nauk.

Dejansko so pa vzete iz svetega pisma in sicer iz prerokovanja preroka Izaija o mesijskem kraljestvu resnice in miru v drugem poglavju Izaijeve knjige.

Koliko obiskovalcev, ki napis berejo, pa to ve? Drznem se trditi, da niti en odstotek ne. V večini te vrstice porajajo ali povečujejo simpatije do komunizma.“

Vedno so v zgodovini demagogi in diktatorji nastopali s privlačnimi gesli. Ko pa so s temi gesli omrežili ljudske množice in prišli z njihovo pomočjo na oblast, se je izkazalo, da so bila njihova gesla prazne besede, varanje ljudi, limanice. Žal, da na te limanice naseda toliko ljudi, zlasti mladine, kateri ugajajo blesteče kratke formule, ki obetajo raj na zemlji. Dobro organizirana komunistična propaganda vztrajno širi svoja gesla, dočim nasprotna stran premalo stori, da bi ljudem prikazala zlaganost teh gesel.

Zoran

Vera gore prestavlja. Vera ustvarja čudeže, ustvarja mučence in zmagovavce. Vera daje moč in upanje.

Poleg vere v Boga mora imeti narod tudi vero vase, v svoj obstoj, v svoje poslanstvo. Narod, ki te vere nima, je obsojen, da izgine s površja zemlje. Kajti samo vera v narodni obstoj in njegovo poslanstvo daje članom naroda moč za boj, za neprestani boj za narodne pravice, za pravične narodne meje, za ohranitev, rast in napredek.

Molitev kristjana

Jaz, ki sem obut,
te molim s stotinami milijonov tistih,
ki hodijo bosonogi po pesku, prahu in kamenju.
Jaz, ki nikoli nisem vedel,
kaj pomeni pomanjkanje obleke,
te prosim za vse svoje brate,
ki se nimajo s čim pokriti.
Jaz, ki vsako jutro berem časopis
in ki sem vrsto let prebil v šolskih klopeh,
pokleknem pred teboj z množico nepismenih.
Jaz, ki imam vedno pri roki zdravnika,
te prosim s tistimi,
ki ne vedo, kako bi se borili
proti strašnim boleznimi in umirajo v groznici.
Jaz, ki poznam tebe, Gospod,
in ki čutim, kako me obdaja
materinski plašč naše ljube Gospe,
jaz, ki sem dedič dolge vrste
krščanskih prednikov,
se pomešam med množico tistih,
ki te ne poznajo
in ki bi ti služili
z večjo ljubeznijo kot jaz...

P. Charles, D. J.

(prevedel J. B.)

Ko minevajo leta, je vedno bolj jasno, da je bila slovenska protikomunistična borba predragocen kapital, zaklad, iz katerega bodo Slovenci zajeli mali nedogledno dobo v prihodnosti. Junijski spominski dan ne bo le dan žalostnega imena. Meč komunističnega tirana bo zarjavel. Kraljestvo hudo-be, ki se je razdivjala nad nami, bo propadlo. S slovenskimi mučenci obogaten se bo slovenski narod ponosno postavil v vrsto svobodnih narodov, ki so zaslužni za rešitev sveta pred komunizmom.

*Dr. Miha Krek — Ameriška
domovina, 1. jun. 1949.*

ZMANJŠANJE ROJSTEV JE NEPOTREBNO

141 delegacij posameznih držav, med njimi tudi zastopnik Vatikana, je lani na konferenci v Bukarešti sklepalo o perečem problemu naraščanja prebivalstva na zemlji in temu naraščanju nezadostno povečanje prehrabnenih predmetov. Ugotovili so, da je Zemlja sposobna preskrbeti prehrano za 78.000 milijonov ljudi; če bi pa hoteli vsem nuditi hrano, kot jo imajo v Zahodni Evropi, Kanadi in USA, potem bi zemlja nahranila lahko 48.000 milijonov, kar je 12/13krat več, kot je danes prebivalcev.

Problem zato ni v Zemlji, ampak na ljudeh, ki morajo znati v doglednem času poiskati toliko novih prehrabnenih virov, da se zaradi naraščanja prebivalstva ne bo sproti uporabljalo več, kot bi utegnili pridelati.

Sicer bo pa do zmanjšanja rojstev nujno prišlo, kar bodo pokazale posledice spolnega izživiljanja po načinu živali, zauživanja mami, unisex mode in seveda zaradi težke finančne situacije bodisi za bodoče mladoporočence, bodisi za družine s skromnimi dohodki, ko inflacija sproti požira sleherne možne prihranke in s tem ustaljeno trdnost družine.

NEKAJ O GIBANJU „KRISTJANOV ZA SOCIALIZEM“

Začetki segajo v delavnost čilskih duhovnikov, ki so se aprila 1971 zbrali v Santiago in pod geslom „Sodelovanje kristjanov pri gradnji socializma v Čilu“ postavili osnovne temelje miselnosti: priznavamo naše cerkveno vodstvo, smo pa hkrati za socializem. Od teh — 80 po številu — so izbrali „Duhovniško tajništvo kristjanov za socializem“ kot vodstveni organ. Osem mesecev kasneje so besedo „duhovniško“ črtali in začeli sprejemati tudi laike.

Zboru v aprilu (od 14—16) 1971 je teden dni kasneje sledila izjava 12 profesorjev teologije na Katoliški univerzi, ki so pristali na ideje 80 kongresnikov. Tri mesece kasneje so izvedli prve študijske dneve in zbralo se jih je 200. To pot so sprejeli dve tezi, ki ju je izpovedal Fidel Castro:

1) Kristjane je treba smatrati kot „strateške zaveznike“ marksistov (in ne samo taktične) v edinstvenem procesu osvoboditve latinske Amerike; 2) Kristjan more s čisto mirno vestjo sprejeti marksizem kot metodo, ne da bi

pri tem kakorkoli izpostavljal v nevarnost svojo vero.— Fidel je povabil nekaj teh duhovnikov na prostovoljno delo na Kubi in 6. marca 1972 so udeleženci objavili nadaljne ideje gibanja: obsodba kapitalizma kot vira vsega zla v latinski Ameriki; zgodovinska nujnost socializma; moralna dolžnost kristjanov udeležbe v skupni borbi z marksisti za osvoboditev izpod uzakonjenega nasilstva.

Od 23. do 30. aprila 1972 je bil v Santiagu prvi kongres pripadnikov ideji in okrog 400 duhovnikov, redovnikov in laikov je objavilo trojni namen gibanja: seznaniti latinsko Ameriko in ves svet z bojem kristjanov za delavski razred in za revolucionarno spremembo družbenih slojev v smeri socializma, dovoliti izmenjavo idej in izkušenj med kristjani, ki so se odločili za sodelovanje v revolucionarnem procesu; pomagati moralno in z resnimi organizacijskimi napori delovanju kristjanov, ki se bore za osvoboditev.

Gibanje je iz Amerike zašlo tudi v Evropo; prvi zbor, tajen sicer, je bil v januarju 1973 v španski Avila, drugi pa v Bologni od 21—23 septembra 1973.

BODO ZAMORCI NEKEGA DNE VEČINA?

Leta 1925 je Evropa predstavljala 17,3% celotnega prebivalstva na zemlji; Evropa, Združene države in Rusija skupaj pa 33,2%. Danes je evropsko prebivalstvo samo še 11,9%, celotna bela rasa pa 24,3% celotnega prebivalstva. Leta 2.000 bo bele rase še 18,9%, leta 2.075 pa 13,2%.

KAJ JE PRAVZAPRAV TRETJI SVET?

Osnova naj bi mu bila: odklon tako zahodnega kapitalističnega imperializma kot vzhodnega komunističnega. Politično menijo tretjesvetniki, da ne pripadajo niti krogu USA in tudi ne sklopu ZSSR. Pa sta Jugoslavija in Kuba veliko bolj navezani na komunistični sistem s centrom v Moskvi, kakor katera koli druga država z Washingtonom. Pravijo tudi, da so razlike ekonomskega značaja: niso niti kapitalistični niti komunistični gospodarstveniki, ampak imajo svoj prav. Obenem pa še doslej ni zaživela druga ekonomska oblika kot kapitalistična: bodisi v zasebnih rokah, bodisi v rokah države. Sprašujejo se, ali so potem tretjesvetniki države, ki jih je pod-

jarmil levi ali desni imperialist? Če pa je temu tako, zakaj niso potem člani Tretjega sveta Madžarska, češko-Slovaška, Poljska in drugi?

Ali so samo revne države članice? Kako da so potem člani arabske države, ki imajo danes toliko denarja, pa ga ne vlagajo v industrializacijo manj razvitih dežel, ampak v že obstoječa podjetja najbolj industrializiranih dežel.

Morda, menijo drugi, je pa ta povezava zunanji izraz boja za pomirjenje na svetu, brez vojsk in nasilij? Pa je samo Indija kot ena najbolj vnetih članic dala eksplodirati svojo prvo atomsko bombo, zasedla nekdanjo portugalsko kolonijo Goa, napadla Pakistan in si priključila Sikkim. Tudi Arabci niso ravno najbolj prijateljsko razpoloženi proti Izraelu. In nobena vojna ni bila tako grozna kot v Biafri, ko je narod hotel biti samostojen, kot Katanga. In to sta preprečili dve novi državi, Nigerija in Zaire, ne pa stare kolonialne velesile.

Pa verska skupnost? — V Ugandi in Keniji so izgnali rumeno-kožce, v Tanzaniji Črnici pobijajo Arabce, v Sudanu pa muslimani Črnce!

Tretji svet, kaj je?

ROMANJE OFICIRJEV IN VOJAKOV V RIM

Od 19. nov. pa do 23., na praznik Kristusa Kralja, se bodo v Rimu zbrali, da skupno počaste sveto leto, zastopniki različnih vojsk iz vsega sveta. Doslej je prijavljena udeležba iz 20 držav, računajo pa, da celotno število obiskovalcev Rima ob tej priliki bo doseglo 25.000 uniformiranih vojakov. Ti se bodo skupno poklonili Sv. Očetu.

NOVA VREDNOST ZLATA

Uradno je bila doslej cena zlata 35 dolarjev za eno unčo (31,1 grama). Predsednik USA Ford in francoski predsednik Giscard d'Estaing pa sta letos januarja domenila, da bosta ceno zlatu povišala; in sicer bo uradna cena odslej naprej 200 dolarjev za unčo, to se pravi, skoraj šestkrat več.

Kaj ta nova vrednost pomeni? — Vse zaloge zlata, ki jih trenutno imata USA in Francija največ, so šestkrat več vredne. S tem so tudi njihove valute več vredne. — Amerikanci so pred malo časom objavili, da njihov dolar ni več vezan na zlato rezervo, ampak naj se sam pokaže, če je zmožen

pravega življenja in uveljavitve. Od tedaj naprej je vrednost dolarja precej padla in dolar je zašel v običajno finančno krizo, z njim pa tudi vse druge valute, ki so svojo vrednost preračunavale na vrednosti enega dolarja. — Če bo torej zlato več vredno, je upati, da ga bodo ljudje kupovali in s tem oddali državi denar, ki so ga imeli v svojih rokah. S tem bi se uradno moral zmanjšati obtok denarja. Bo pa ta denar več vreden, tako upajo. Ker pa bo tudi prodaja zlata ostala svobodna, je upati, da bodo odslej naprej cene zlata imele neke splošne smernice, ne pa, kakor se je dogajalo pred nedavnim, da je unča zlata veljala v ameriški zakladnici 42 dolarjev, v Frankfurtu 196, v Londonu 192,50, v Parizu 197,72 in v Zürichu 192 dolarjev.

„SOCIALISTIČNI REALIZEM“

Nikita Hruščov je 8. 3. 63 dejal na seji CK KP: „Kar se umetnosti tiče, bo Centralni Komite zahteval od vseh najbolj popolno in neupogljivo pripadnost k liniji Stranke.“

Kmalu po revoluciji 1917 je v Rusiji zrastle skupina pod imenom Proletkult, katerega geslo je bilo: „Delavski razred je edini ustvarjalec nove kulture!“

In Kirov je potem zapisal: „V imenu našega jutrišnjega dne bomo zažgali Rafaelova dela, uničili bomo muzeje in poteptali cvetje umetnosti.“

Moskovska Enciklopedija pa socialistični realizem označuje tako: „Socialistični realizem je oblika v umetnostih in socialistični literaturi, ki zahteva od umetnika resničen in zgodovinsko stvaren prikaz, kar se tiče resničnosti v njenem revolucionarnem razvoju.“

LETO 2.000 PRED VRATI

Manjka še 25 let. In prav tako, kakor je vsa Evropa — kdo pa je tedaj kaj vedel o Ameriki?! — čakala leta 1.000 in v njegovem začetku mnogo gradila, tako se danes ta ali oni z zaupanjem obrača v leto 2.000, češ takrat bo verjetno drugače.

Danes vemo samo to, da so možnosti tehničnega napredka neomejene. Človek je že prišel na Luno, jutri bodo morda naselili nek planet, obnovili življenje v umirajočem stvarstvu, napravili morsko vodo za pitno, namočili vse puščave, da bodo ozelenele, spreminjali klimo in podaljševali življenje; pri vsem tem pa bo število prebivalcev

na zemlji naraščalo. Od tistih nekaj sto milijonov v Kristusovih časih pa do 500 milijonov v časih Karla V., do 1.000 milijonov v letu 1.900, do 3.000 milijonov v današnjih dneh, bo v letu 2.000 morda že 6.000 milijonov ali še več. V prihodnjem stoletju nas bo 30.000 — 40.000 milijonov... če seveda božja volja ne odloči drugače.

Naj bo, kakor že: bodočnost Zemlje bo morala rasti v velikem spoznanju vseh astronautov, ki so jo doslej gledali iz vseмирja: v lepo plavo barvo zaviti planet, ki se po volji Stvarnikovi vrti v vesoljstvu, a ga nihče od astronautov nikoli več pozabil ne bo: ostal jim je za vedno upodobljen kot najlepše darilo.

In to darilo je treba ohraniti, dokler...

KOMUNISTIČNEGA KONZULA BRANI

Mirko Geratič je že večkrat pokazal svojo strpnost do — komunistov. V tej svoji vni se je ponovno izkazal v septembrski številki „Slovenske države“, ki izhaja v Torontu. V uvodniku omenjene številke je napadel prof. Janeza Gruma, ki je pogumno in za protikomunističnega borca edino dosledno v „Ameriški domovini“ pribil, da je bila prava sramota, kar je storil dr. Ludvik Leskovar bivši učenec dr. Lamberta Ehrlicha. Ta je navreč na koncertu zбора „Gallus“ s Koroške v Lemontu nepovabljen skočil na oder in pozdravil prisotnega jugoslovanskega konzula, zastopnika jugoslovanskega komunističnega režima, tistega režima, ki je izvršil pokol šretilnih Slovencev, med njimi tudi duhovnikov in med temi tudi dr. L. Ehrlicha; ki je izvršil pokol tudi mnogih Leskovarjevih sodelavcev iz „Straže“, in ki je po že končani vojni po strahotnem mučenju pobil 11.000 domobrancev. Tega človeka je dr. Leskovar javno raz odra pozdravil. Če to ni sramotno dejanje, kaj je potem za protikomunističnega delavca še sramotno.

Prof. Janez Grum, izredno aktiven protikomunističen delavec med vso komunistično revolucijo, je prav storil, da je javno napadel to sramotno dejanje, ki ga dr. Leskovar ni napravil iz kake „strpnosti“, ampak iz oportunističnih razlogov, ki pa Geratiču niso znani. Se bo pa Geratič gotovo spomnil, kako je isti „Luj“ Leskovar na dan puča 27. 3. 41. kričal v Unionski dvorani: „Samo preko naših trupel gre pot do tebe, naš mladi Kralj!“ Tudi takrat je bil oportunist!

NE SAMO STALIN, PARTIJA JE KRIVA

Ko se sovjetskih grozodejstev ni dalo več skrivati pred svetom, je hotel Hruščov zvaliti vse te strahote na Stalina z namenom, da bi ostala partija čista, da bi se ne govorilo o diktaturi partije, ampak samo o diktaturi Stalina.

Solženicin pa je v svoji knjigi „Otočje Gulag“ razkrinkal to Hruščovo igro in povedal na ves glas: Partija je od vsega začetka tista, ki izvaja najhujši teror nad vsemi v Sovjetski zvezi, pri tem pa se poslužuje svojih organov — vlade in policije.

Prav ta Solženicinova trditev je najbolj razburila sovjetsko

voustvo t. j. partijo, ki je hotela ostati v očeh vsega sveta čista, humana in pravična, pa si jo je drznil Solženicin razkrinkati. Kaj takega ni doslej še nihče trdil. Vse zločine so naprtili na Stalina, da bi partija ne trpela na svoji časti. Solženicin pa ne postavlja na obtožno klop samo Stalina, ampak vso partijo z Leninom vred, ki je za sovjete in vse komuniste pravo božanstvo. Razumljivo je, da mu tega noben marksist-leninist in fanatičen partijec ne more odpustiti. Zato ga ne napada samo sovjetska partija, ampak partije vsega sveta.

IZ HRUŠČOVIH „SPOMINOV“

Hruščov je izdal svoje spomine, o katerih so sprva dvomili, če so avtentični. Strokovnjaki pa so ugotovili, da so ti spomini res Hruščovi. Niso pa ti njegovi spomini nikaka objektivna zgodovina, vendar so zanimivi, ker odkrivajo sovjetsko mišljenje in deloma delovanje vodstva Sovjetske zveze. Zanimive so zlasti njegove kritične pripombe na račun njegovih naslednikov v vodstvu Sovjetske zveze. Tako pravi npr.: „Čas je, da naši voditelji spoznajo, da tiste dobrine, ki olepšajo življenje, niso nepotrebne, ampak so — osnovne. Če bi naša vlada ravnala pravilno, bi morda lahko zadovoljila oboje — prehrabene in estetske potrebe našega ljudstva. Naši ljudje bi morali imeti možnost, da s svojim zaslužkom v socializmu kupijo visoko kvalitetne produkte, če hočemo, da bodo sprejeli naš sistem in zavrgli kapitalizem. Če bo kapitalizem zadostil ljudske potrebe bolj kot socializem, bomo vedno težje propagirali svoje stališče. In končno bomo prišli v nevarnost, da bomo zgubili prav vse in — bankrotirali.“ Hruščov vidi največjo nevarnost za materialni napredek sovjetskega ljudstva v neproduktivnem sektorju gospodarstva t. j. v obrambni industriji. Vojaške izdatke imenuje „brezno brez dna“.

KDO JE EDVARD KOČBEK?

Tistim, ki še danes ne vedo ali ki so že pozabili ali pa ki iz neznanh razlogov nočejo več vedeti, kdo je bil in kdo je Edvard Kočbek, dajemo na znanje:

Kočbek je bil v dijaških letih član katoliških dijaških in akademskih društev. Med državljansko vojno v Španiji se je postavil na stran komunistov je in je leta 1936 v reviji „Dom in svet“ priobčil članek, v katerem je napadel in blatil španski katolicizem, opravičeval komuniste in njihove

zločine. Ko se je začela komunistična revolucija na Slovenskem, se je že takoj v začetku pridružil Osvobodilni fronti in šel med partizane, kar je popisal v svoji knjigi „Tovarišija“. V omenjeni knjigi odkrito odobrava umore, ki so jih zagrešili partizani po nalogu komunistične partije, izrecno odobrava tudi umore duhovnikov. Bil je v vrhovnem vodstvu Osvobodilne fronte tudi v času, ko so bili zverinsko poklani domobranci, vaški stražarji, četniki in civilisti, ki so jih Angleži že po končani vojni vrnili v Jugoslavijo. Bil je tedaj nekaj časa celo minister in pri komunistih v veliki časti — dotlej, dokler so ga ti potrebovali.

Vprašamo, ali je potrebno, primerno in v skladu s častjo protikomunističnega borca in emigranta, ki ima doma v neznanih grobovih desetisoče svojcev, prijateljev in bojnih tovarišev in ki je moral zapustiti domovino zaradi kajnovskih zločinov komunistične klike, med katero je sedel tudi Kocbek, da sedaj pohvalno piše o Kocbekovi sedemdesetletnici in njegovi knjigi „Tovarišija“, ki ni drugega kot silno hvalisanje partizanstva. Še zlasti žalostno pa je, ako tako pohvalo zapiše bivši domobranski častnik.

NAŠI JUBILANTI

Pavel Bajda — 65 let

Vsako leto prinese nove jubilate. Vidi se, da je že 30 let minulo od našega odhoda iz domovine in da so se nam leta naložila na pleča. Zato ima vsako leto nekdo izmed naših soborcev okroglo število let.

Dne 6. marca je slavil svojo 65-letnico soborec *Pavel Bajda*, podpredsednik ZSPB v Gilbertu, odločen protikomunist in še vedno agilen javni delavec. Iskreno mu čestitamo z željo, da ga nam dobri Bog še dolgo ohrani.

Morda ima še kak član DSPB v Gilbertu svoj življenjski jubilej. Žal nam niso znani rojstni podatki vseh članov. Tudi neznanim jubilentom iskreno čestitamo.

Gospa Frančiška Borštnar — 90 let

Prepričani smo, da je prav, da se v našem listu ne spominjamo samo borecev, ampak tudi njihovih odločnih in zavednih mater, ki so vcepile v mlada srca pravega duha in nam tako ustvarile hrabro

protikomunistično vojsko. Ena izmed takih mater je gospa Frančiška Borštnar iz San Justa pri Buenos Airesu, ki je pred kratkim obhajala 90-letnico življenja. To 90-letnico so številni sorodniki in prijatelji slovesno praznovali v nedeljo, 2. marca v Carapachayu. Po zahvalni sv. maši, ki so jo koncelebrirali msgr. Orchar, sin jubilentke g. Matija, župnik Mali, dr. Žakelj in dr. Starc, se je vsa družba zbrala v Slov. domu v Carapachayu, kjer so Borštnarjevi mami vsi prisrčno čestitali.

V družini gospe Borštnarjeve in njenega že pokojnega moža se je rodilo osem otrok, od katerih je najstarejši, Janez, padel kot domobranec na italijansko-nemški meji v št. Vidu. Leta 1945 je vsa družina odšla v begunstvo in živi sedaj v Argentini. Sin g. Matija je leta 1959 postal duhovnik in je sedaj župnik v San Nicolás (San Justo) in obenem dušni pastir Slovencev v Carapachayu. Hčerke so se vse poročile in v vseh družinah vlada odločen slovenski, krščanski in protikomunistični duh.

Dobri Bog naj še dolgo ohrani drago Borštnarjevo mamo!

Ivan Rode — 60 let

V prejšnji številki Vestnika je med jubilanti izpadel naš zaveden član in odločen protikomunistični borec Ivan Rode iz Lomas del Mirador (Argentina). Po podatkih v društveni kartoteki naj bi bil jubilent rojen 20. dec. 1915, kar pa se je izkazalo za napačno. Pravi rojstni datum je 20. febr. 1915. Naj nam ne zameri, da smo ga napravili za nekaj mesecev mlajšega kot je v resnici, in naj sprejme naše iskrene čestitke.

NOVE KNJIGE

MI GREMO NAPREJ

Peti letnik Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka je izdal almanah z naslovom „Mi gremo naprej“ in s tem nadaljuje tradicijo prejšnjih petih letnikov, ki so tudi izdali svoje almanaha. Snov letošnjega almanaha je slovenska zgodovina. — Almanah dokazuje, da slovenska mladina živi, dela, študira in se zaveda svojega slovenskega poslanstva. Ne bo težko tej mladini izročiti v roke krmilo slovenske emigrantske barke.

Almanah obravnava naselitev Slovencev (Anči Kočar, Irena Potočar,

Pavla Tomaževič), ustoličenje (Helena Loboda, Tone Marin), prvo slovensko knjigo (Anton Jemec, Janez Muhič, Fredi Žitnik), Napoleonovo Ilirijo (Marta Malovrh, Marija Krajnik), prebujenje narodne zavesti (Jože Korošec, Ani Marinčič, Irena Urbančič), narodni program 1848 (Helena Fink, Darinka Zorec), tabore in ločitev duhov (Jakob Barle, Janko Glinšek). Sledi sestavek o prvi slovenski vladi (Ani Groznik, Marko Mele), o diktaturi l. 1929 (Marija Vera Adamič, Anči Koprivnikar, Ani Sušnik) in o vzrokih razpada Jugoslavije (Metka Vasle, Jaka Kočmur). Zadnji sestavek pa govori o slovenski univerzi (Jože Korošec, Oskar Pregelj).

Veselje in ponos nam vzbuja ta almanah. V zdomstvu raste nov rod, ki se pogloblja v slovensko zgodovino in črpa iz nje pogumne poglede za prihodnost. Ta almanah naj si ogledajo tisti pesimisti, ki pravijo, da nimamo mladinc, da nam je mladina ušla in da bo s smrtjo starejše generacije prenehalo slovenstvo v zdomstvu.

R. Smersu

TABORIŠČNI ARHIV PRIČA — 3. ZVEZEK

Zopet nova knjiga, ki jo je za tisk pripravil, izdal in založil neutrudni raziskovalec medvojne dobe in komunistične revolucije na Slovenskem — dr. Filip Žakelj. Morda se bo komu zdel ta zvezek enoličen, pa je silno zgovorna priča dejanskega stanja v naši polpretekli dobi, ko so nas preganjali in pobijali z dveh strani — z okupatorske in komunistične.

Knjiga žepnega formata ima 304 strani ter vsebuje poleg uvoda in sklepnih besedi, ki vsebujejo seznam z dokumenti podprtih knjig o komunizmu na slovenskih tleh, 398 dokumentov, podpisanih od oseb, ki so na lastni koži občutile strahote okupacije. Vsi podpisniki so izjavili, da so pripravljene s prisego potrditi resničnost svojih izjav.

Kaj vsebujejo ti dokumenti? So odgovori na vprašalno polo o preganjanju v dobi okupacije. Vsakdo od zaslišancev v taborišču v Spittalju je bil vprašan, ali je bil on sam ali kdo od njegovih sorodnikov kdaj od Nemcev ali Italijanov zaprt, interniran, mučen; ali je bil kdo od njegovih sorodnikov kaznovan s smrtjo zaradi delovanja proti okupatorju, ali je kdo od njegovih sorodnikov padel v boju z okupatorjem ali bil ustreljen kot talec; ali so on oz. njegovi sorodniki kakorkoli pomagali zavezniškim vojakom, ujetnikom, padalcem; ali so dajali obvestila o sovražniku; ali so utrpeli materialno škodo od okupatorja ali kako telesno poškodbo zaradi preganjanja. — Vsak je odgovoril na tista vprašanja, na katera je mogel kaj povedati. Važno je to, da so ti odgovori nastali v prvih dveh letih begunskega življenja.

Dr. Žakelj je dal temu tretjemu zvezku podnaslov: „Pod rdečo zvezdo, srpom in kladivom, pod kljukastim križem, pod fašističnim snopom s sekiro, pod železnim (madžarskim) suličastim križem.“ Ta podnaslov pravilno označuje obupno stanje slovenskega naroda med drugo svetovno vojno, ki je imel poleg vrste zunanjih sovražnikov tudi zločinskega notranjega sovražnika, ki je izrabil okupacijo za svojo komunistično revolucijo.

Dragi soborec, vzemi, beri in pričaj vsemu svetu, da bo zmagala resnica!

Sm R

TINE DEBELJAK: VENČEK POLJSKIH VOJAŠKIH POPEVK

Lanski decemberski Vestnik nas je zopet presenetil z lepo priložnostjo: lepo po vsebini in lepo po zunanji obliki: Venček poljskih vojaških popevk, ki jih je iz poljščine prevedel dr. Tine Debeljak. Zbirka obsega 15 preprostih poljskih vojaških popevk, ki so tako prirejene, da se morejo peti po izvornih melodijah.

Dr. Debeljak pravi v uvodu, da je te popevke prevajal z namenom, da jih priobči v reviji borcev iz druge svetovne vojne — „Vestniku“, da tako prikaže poljskega vojnega duha, domovinsko zavedenost, pa vojaško družabnost in ljubezen. Iskreno smo hvaležni dr. Debeljaku za to delo in še zlasti za namen, da s temi prevodi poljskih vojaških pesmi obogati Vestnik in tako razširi to vojaško poezijo med slovenske borce.

Zbirka je tiskana na finem papirju in okrašena z lesorezi akademske slikarice Bare Remec. Ti lesorezi so vzeti iz zbirke žalost zmagoslavja.

Na prvem mestu je pesem „Ni še Poljska nam propadla“, ki je postala poljska narodna in državna himna. Sledi „Pesem tretjega maja“, ki nas spominja na naš 3. maj 1945 in na podobno Debeljakovo pesem, ki jo je spesnil v počastitev našega tretjega maja — Pilsudskega osvobodilni boj ponazarja udarno besedilo njegove himne „Mi, prva brigada“, katere odpev se glasi:

Mi, prva brigada,
Strelcev smo armada,
smo v žar
se vrgli mi
domovju v dar,
v žar na oltar.

Za temi udarnimi pesmimi sledijo lirične ljudske popevke iz življenja vojaških usod, pesmi ljubezni, veselja, šegavosti, pohoda pa tudi vojaške smrti na polju slave. Poleg teh popevk je objavljena tudi pesem Jasinskega „Poziv iz Varšave.“

Slovenski protikomunistični borci so „Vestniku“ hvaležni za to lepo zbirko pesmi.

POLJSKI GLAS O DEBELJAKOVEM VENČKU

V poljskem časopisu „Kurier Polski“ 24 (31. 1. 1975) je Waleria Fuksa pod naslovom: „Wieniec polskich wojennich piosenek“ zapisala:

Prijateljstvo, ki traja že 45 let, je vredno občudovanja; in če tak vztrajni in pristržni prijatelj še prinaša od časa do časa v dar kakšen sad svojega lepega talenta — taka naklonjenost se redko najde in je dragocena.

Poljski narod ima takega odličnega prijatelja. Je to profesor Tine Debeljak, ki živi v emigraciji v Argentini. Prijateljstvo s Poljsko se je začelo že l. 1929, ko je kot mladi absolvent slavistike na ljubljanski univerzi dobil štipendijo za nadaljevanje študij na Poljskem. Ta študij je nadaljeval v Krakovu, kjer je pozneje postal tudi lektor za slovenski jezik. V literarni dejavnosti prof. Debeljaka zavzemajo poljske zadeve in poljska književnost izredno mesto. Prevel je Križarsko vojsko Kossak-Szcucke, Kasprowiczeve Himne, Slowackega Očeta okuženih, povest Rodzewiczovne Dewajtis, poezije Mickiewiczeve, Tatmajerjeve, Kochanowskega, napisal je neštevilno razprav, študij, kritik, esejev, posvečenih poljski književnosti; bil je tajnik Prijateljstva poljskega naroda v domovini kmalu po I. svetovni vojni, po II. svetovni vojni pa deli obenem z mnogimi Poljaki emigrantsko usodo, in je takoj začel s prevodi iz poljske medvojne poezije, ki jo je zbral v zbirko *Żalost zmagoslavja* (Smutek zwičienstwa), naslovljeno po Balinskega enakoimenovani pesmi, ki je izšla v Buenos Airesu l. 1970 pri Slovenski kulturni akciji.

Zadnji čas je Debeljak, da bi počastil poljske vojne jubileje, ki jih je bilo precej v l. 1974, izdal majhno, toda dragoceno zbirko „Venček poljskih vojaških popevk“. V tem uvodu informira Debeljak bravce o usodi Poljske od l. 1914, od trenutka, ko je Pilsudski na čelu I. brigade prekoračil avstrijsko-rusko mejo. Od tega dogodka je lani minulo 60 let. Nato se avtor spominja lanskih naših vojnih obletnic, 30 letnice bitke pri Monte Cassinu, Falaise in Varšavske vstaje. V imenu Slovencev in svojem lastnem se klanja junaškim poljskim vojakom in končava s poudarkom vere da bosta oba naroda, tako poljski kot slovenski, doživela še trenutek resnične svobode.

V predgovoru govori tudi o zgodovini naše narodne himne, omenja se ustava 3. maja, obe sta povezani s slovensko zgodovino. Ta predgovor je izraz pristržnega razumevanja in globokega poznanja Poljske in njene

usode, je občutje prijateljstva obeh narodov. Tako je mogel o Poljakih napisati samo njen resnični prijatelj.

Zbirko sestavlja 14 popevk in ena pesem (Poziv iz Varšave). Začenja se z narodno himno „Ješče Polska nie zginenwa“, ki se po slovensko glasi „Ni še Poljska nam propadla“. Nato sledi Pesem 3. maja ter Mi, prva brigada. Nato narodne popevke: Gre vojak po gozdnem hladu, ...stara pesem, poljski vojski tako draga, kot piše Mickiewicz... tri pesmi o ulanih, narodne pa tako pogosto pete v vojaških vrstah, ne manjka tudi Belih rož in O moj rožmarine... Dve zadnji pesmici sta Hej, vsi v korak!, Rdeči maki na Monte Cassinu ter edina, ki ni popevka, temveč pesem: Jasinskega Poziv iz Varšave, ki jo Poljaki poznajo tudi pod imenom Terjamo municije!, napisana septembra 1. 1944 med samim varšavskim odporom.

Vsi prevodi ohranjajo originalen ritem in metrum v taki meri, da jim je treba dodati samo melodijo, pa se lahko po njej pojó v slovenščini. Vse so umetniško obdelane in polne lepote. Tako je mogel prevesti samo kdo, ki poleg pesniškega talenta pozna tudi globoko poljski jezik in ki ima nezmotljivo občutje poljske folklore. Zunanja oprema je zelo estetična, papir lep in format priročni, 3 linorezi Bare Remčevce, vzete vnovič iz izvirnikov v antologiji Žalost zmagoslavja, dajo še posebno vrednost tej, tako „čudovito lepi knjižici“ (szalenie cennej ksiazesce). Ni se mogoče zahvaliti avtorju za toliko naklonjenost toliko dela, toliko ljubezni do naše domovine. Besede ne zadoščajo... ne izražajo dovolj zvesto tega, kar čuti sleherni Poljak, ko obrača strani te skromne brošurice... Naj prof. Tine Debeljak blagovoli sprejeti teh par besed, te tako slabotne ocene — kot izraz globoke hvaležnosti.

Avtor je posvetil svoje delce generalu W. Jacini, polkovniku R. Lenoch-Orlotu in Dr. h. c. Emilu Ciawlowskemu.

Zbirka je izšla kot priloga Vestnika št. 11—12/1974

Izgovor: nimam časa, je samo bojazljiv umik. Vsi imamo čas in celo vsi enako ur časa na dan. Vprašanje je le v tem, če smo gospodarji svojega časa, ali še bolj določno, ali ga znamo uporabiti za tisto, kar Bog od nas pričakuje.

Franc Sodja, Lepo je biti mlad

Najprej pravičnost – nato mir

Dokler so marksisti v opoziciji, zagovarjajo in organizirajo krvave revolucije in uganjajo najhujši terorizem brez usmiljenja in odpuščanja. Ko pa pridejo na oblast, silno radi govore o miru. Po njihovem mnenju je dovoljena in moralna samo revolucija zoper marksistične nasprotnike, in je mir v tem primeru zahteva buržoazije, ki hoče ohraniti svoje privilegije. Ko pa marksizem zmaga, tedaj pa je mir potreben, da se ohranijo pridobitve komunistične revolucije.

Vidimo torej, da se komunisti zavzemajo za mir tedaj, ko so na oblasti. Komunistična propaganda za mir ima samo en cilj: komunistične države, ki so si podjarmile številne narode po svetu, morajo živeti v miru, da lahko to oblast utrdijo in se pripravljajo, da podjarmijo še nove narode. Ta mir je tako imenovani „sovjetski mir“ ali — kakor pravi Solženicin — „pokopališki mir“, ki ga komunisti zahtevajo zase, da bi jim kdo ne ogrožal njihovih pridobitev.

Zelo žalostno pa je, da so komunistične krilatice o miru zapeljale mnoge ljudi in cele narode tako daleč, da so verjeli in še verjamejo v iskrenost komunističnih mirovniških akcij, ki pa so samo maska za komunistične osvajalne akcije. Tudi mnogi kristjani — celo duhovniki — ne sprevidijo te komunistične igre in hvalijo komunistična prizadevanja za „mir“.

Mir ni največja dobrina. Večja dobrina od miru je pravičnost. Če npr. sovražnik napade mojo domovino, ali naj mu jo zaradi ljubeča miru prepustimo brez vsakega odpora? Napad je vendar krivično dejanje, zoper katero imamo — v imenu pravičnosti — pravico in dolžnost upreti se in boriti se za svobodo in samostojnost svoje domovine. Pravičnost in ljubezen do domovine zahtevata, da branim svojo domovino in ne, da zaradi miru sprejemem sovražnikovo nasilje. Moskovski patriarh Pimen npr. zelo rad govori o miru — seveda po nalogu komunističnih oblastnikov. Medtem pa mu isti oblastniki sistematično rušijo rusko pravoslavno cerkev. Ta mir pomeni zanj in za njegovo cerkev sužnost in smrt. Pravičnost bi zahtevala od Pimena, da odkloni vsiljeni mir in gre skupaj z vso rusko pravoslavno cerkvijo v pravičen boj za svobodo verskega prepričanja in za pravico bogočastja.

Vso pohvalo zasluži katoliška cerkev, ki je vedno postavljala pravičnost in ljubezen na prvo mesto in zavračala navidezni mir, ki je samo plašč, ki zakriva krivice. Pavel VI. je ustanovil posebno komisijo „Pravičnost in mir“, ki že s svojim naslovom pove, da je pravičnost na prvem mestu. Naj ponovimo Pavlove besede o miru, napisane v okrožnici „O delu za razvoj narodov,“ kjer pravi: Mir ni

le v tem, da ni vojske, ni le sad zmeraj tveganega ravnotežja sil. Treba ga je ustvarjati dan za dnem in vzpostavljati od Boga hoteni red, ki **prinaša popolnejšo pravičnost med ljudi** (76).

Naše stališče ne more torej biti drugačno kot da smo proti krivičnemu in navideznemu miru in da zahtevamo zlasti pravico za vse ljudi in vse narode. Šele ko bo tej zadoščeno, naj zavlada mir.

Dr. B.

DRUŠTVENE VESTI

TORONTO

Občni zbor DSPB

Dne 22. marca je imelo naše društvo DSPB v Torontu svoj redni občni zbor v prostorih Slovenskega doma na Pape Ave. Odborniki so podali poročilo o svojem delovanju in dobili od občnega zbora razrešnico. Tudi za nadaljno poslovno dobo je odbor ostal isti. Daljši razgovor je bil posvečen proslavi 30-letnice vetrinjske tragedije. Dokončni sklepi še niso bili narejeni. V načrtu je postavitve spominskega križa našim žrtvam v Midlandu, na kraju kanadskih mučencev, kamor Slovenci romamo vsako leto. To naj bi bila skupna akcija vseh demokratičnih Slovencev in obenem tudi spominska proslava za vse, ki so dali svoja življenja med komunistično revolucijo in po njej za vero in svobodo. Občni zbor je poveril ing. Franceta Grmeka, da napravi nekaj osnutkov za tak spominski križ; nabiralna akcija za potrebna sredstva se bo takoj začela, ko bo sprejet dokončni osnutek.

IZ PISEM

Z „Vestnikom“ smo vsi zelo zadovoljni. Vestnik nam pomeni veliko. Članki so vedno zanimivi in res vredni vestnega branja. Bilo bi razveseljivo, da bi čim več slovenske mladine bralo ta naš odličen list. Naj Bog blagoslovi Vaše plemenito delo. Vestnik naj ostane eden izmed naših svetlih kašipotov, ki naj nas vodi in utira novo pot k resnični svobodi in odrešenju naše zasužnjene domovine.

Lojze Bajc, Cleveland

Kar me pri Vestniku najbolj veseli, je poleg dobrih člankov dejstvo, da nikogar — razen komunistov seveda — ne napadate. To daje Vestniku visoko ceno. Le tako naprej!

Franc Janežič, Trst

KAJ JE STORILA „MATIČNA“ DOMOVINA ZA ZAMEJCE?

Uradna „matična domovina“ je tista, ki je bore malo naredila za resnične življenjske interese zamejskih Slovencev. Nikdar se ni temeljito zavzela za uveljavitev in uresničitev prave manjšinske zaščite zamejskih Slovencev, kot je recimo pred leti naredila dunajska vlada za južnotirolsko manjšino v Italiji. Ali ni prav dovolj jasno pokazala to tudi pred časom, ko je v zadevi borbe koroških Slovencev za dvojezične table najprej že skoraj grozila s prizivom na OZN, potem pa je vsakršna oblika internacionalizacije kratko malo zaspala.

Če pa ostanemo še pri reševanju narodne zavesti primorskih Slovencev, res nima uradna „matična domovina“ mnogo zaslug na tem področju. Kaj naj rečemo samo o odkritem ali prikritem pošiljanju levičarsko usmerjenih Slovencev v tuje vsedrjavne stranke, kjer se počasi izgubljajo tudi v narodnem smislu? Koliko je fratelančna politika (enako: politika pobratenja z Italijani) pripomogla k ohranitvi slovenske zavesti med našim ljudstvom? Zakaj morajo na vseh slovenskih levičarskih shodih in mitingih stalno nastopati tudi italijanski govorniki? Koliko prispevajo k slovenski narodni samobitnosti AN PI-ji, ki silijo fratelančnost v vse naše vasi? Zakaj se pa uradna „matična domovina“ tako otepa priznanja obstoja slovenske samostojne politične organizacije? To je pokazala tudi na mednarodni manjšinski konferenci v Trstu, ko so ji bili za TV bolj mar razni poslanci večinskih vladnih strank kot pa deželni poslanec, izvoljen na slovenski listi.

To je samo nekaj dejstev, ki bodejo v oči. Še in še bi jih lahko naštevali.

(„Katoliški glas“, 8. avg. 1974)

NOVA LISTINA O ČLOVEŠKIH PRAVICAH

Zadnja škofovska konferenca v Rimu je izdala novo listino o človeških pravicah. „Hočemo povzdigniti glas,“ so rekli škofje, „v imenu vseh tistih, ki nimajo glasu in trpijo krivico.“

Listina navaja najbolj ogrožene človeške pravice:

- pravico do življenja, ki jo kršijo splav, pospešitev smrti iz usmiljenja in vojne;
- pravico do prehrane: zaradi podhranjenosti še vedno umira na milijone ljudi;
- pravico do pravične gospodarske delitve;

— pravico do svobode tiska in besede;
— pravico do pouka;
— pravico do enakosti med rasami;
— pravico do politične svobode: „Nihče, tako posamezniki kot skupine, se ne bi smel nikdar bati, da bi ga iz političnih ali gospodarskih razlogov prijeli, mučili ali zaprli; treba se je odpovedati vsaki obliki zasledovanja in nasilja in jetnike pomilostiti ali osvoboditi.“

— pravico do verske svobode: „To pravico danes odklanjajo ali zatirajo politični sistemi, ki ovirajo bogočastje, versko vzgojo in socialno delovanje Cerkve.“ Škofje pozivajo vse vlade, da priznajo versko svobodo v besedi in dejanju in preprečijo, da bi bili verni potisnjeni na stopnjo občanov drugega razreda.

Zanimivo je, da so si bili o brezpogojni nujnosti teh zahtev edini vsi škofje, tako tisti iz Južne Amerike kot tisti iz dežel Vzhodnega bloka, tisti iz dežel „tretjega sveta“ kot tisti iz Evrope in Severne Amerike.

Razumljivo je, da se mi kot kristjani prizadevno zavzemamo za te zahteve škofov in z vsem srcem soglašamo s slehernim nenasilnim uresničevanjem naštetih pravic kjer koli po svetu. Prav tako je razumljivo, da smo kot slovenski kristjani še posebno zavzeti za to, da bi naš narod vse te pravice čimprej dobil, tako znotraj državnih mej, kot ob njih zunanjem robu.

(„Naša luč“, štev. 10/1974)

ZDOMSTVO, ZAMEJSTVO IN DOMOVINA

Slovensko je naše zdomstvo, slovensko je naše zamejstvo in slovenska je zemlja pod Triglavom. Trojnost v častnosti, Slovenija v svetu. Iz enakih in istih narodnih prvin se borimo na tri različne načine za isti cilj: za svobodo.

Zdomstvo, ki smo mi, je edino svobodno v svojih mislih, besedah in dejanjih. Zato svoboda v slovenskem narodu ni zamrla, ker ima slovenski narod zdomstvo. Ali se v polnosti zavedamo te naše blaginje, te naše sreče in zato te naše odgovornosti?

Zamejstvo misli svobodno, svobodo besede in dejanj pa ima okrnjeno. Zato smo mi tu, da mu stojimo ob strani. Na pozive naših zamejskih rojakov: „Podprite nas!“ odgovarjamo z dobrohotnim spremljanjem vsega boja za obstanek, z nasveti, če se nam zdi, da bi jim bili koristni in ostvarljivi. Celo molk je več vreden zanje, kakor pa metanje polen in očitki napak iz varnih prekoceanskih daljav.

Slovenski človek *doma* pa skriva svoje misli globoko vase, beseda mu je zamrla na ustih, načrti čakajo na dejanja, ki jih zvezane roke ne morejo ustvariti. Enopartijska ideološka enoličnost je pristna podoba enoličnosti

sovraštva pekla. V družbi, ki malikuje zločin, za človeka zdrave pameti ni mesta.

Ali se v takih razmerah, v katerih živita zamejstvo in domovina, mi zavedamo svoje odgovornosti do njiju in za njiju?

Če ne, nam ni pomoči. Če da, potem ne stojmo ob strani!

V 30 letih svobode smo si ustvarili narodni in gospodarski potencial, ki ne sme ostati sebično neizkoriščen za naše brate v zamejstvu in doma. Gospodarski potencial, ki mora iz sebe dajati za naš politični potencial, kateri bo toliko močnejši, kolikor večji bo naš čut dolžnosti za narodno celo, za naš materialni in duhovni narodni davek. Če se torej zavedamo svoje odgovornosti za Slovenijo v svetu, potem *ne stojmo ob strani, temveč strnimo se v enoto, v kamenito gmoto — sovrag ob nas razbil si bo glavo!*

(Govor Pavla Fajdige v San Martinu — Svob. Slov. 17. 4. 75)

Najdražejše društvo je družina!

Friedrich Muckermann

DAROVALI SO

Darovi v tiskovni sklad

Zupan Ernest	5 dol.
Marolt Stefan	3 "
Kamin Franc	2 "
Šega Frank	4 "
Pograjc Ivanka	2 "
Kolarič Rudi	7 "
Košir Janez	3 "
Mauser Karel	5 "
Ovsenek Janez	3 "
Drobnič Jože	10 "

Oblak Tone	5 "
Kamin Franc	2 "
Lavriša Tone	5 "
Odar Miro	1,50
	v pesih
Jože Javoršek	50 §
Rev. B. K.	10 "
Dr. R. Hanželič	30 "
C. E.	50 "
Janežič Franc	100 "

Vsem prisrčna hvala!

VSEBINA: Hace treinta años — Ob tridesetletnici (Karel Maaser) — Ob pozabljeni 30-letnici smrti Marijana Kremžarja (Tine Debeljak) — Kristus je vstal (Janka Kupala) — 1. april 1945 — zadnja velika noč v očetnjavi (Pavle Rant) — Naši Korošci in domobranci (ing. Janez Ložar) — Prošnja k sv. Tomažu Akvinskemu (Vladimír Kos S.J.) — Evropa zrela da postane rdeča (Lubor J. Zink) — Bankovci Hranilnice Ljubljanske pokrajine — Zmešnjave, ki bi lahko izostale (Maks Loh) — Kakšna je prava slovenska zastava — Dr. Miha Krek ob obisku Argentine leta 1956 — Marx in Slovani (R. Smersu) — Nov napad na Slovence — Privlačna gesla so orožje komunistov (Zoran) — Molitev kristjana (P. Charles S.J.) — Paherki — Naši jubilaranti — Nove knjige: Mi gremo naprej - Taboriščni arhiv priča, 1. zvezek - Venček poljskih vojaških popevk — Poljski glas o Debeljakovem venčku — Najprej pravičnost, nato mir — Društvene vesti — Brali smo: Nova listina o človeških pravicah - Kaj je storila matična domovina za naše meje - Zdomstvo, zamejstvo in domovina — Iz pisem.

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 1.211.703 — 11-9-73
Ramón Falcón 4158, Bs. As.